

Vättersnäs

Innehållsförteckning

5 Inledning

- 6 Bakgrund
- 6 Syfte/Metod

9 Vättersnäs som helhet

- 10 Beskrivning
- 10 Historik
- 13 Planstruktur
- 14 Gällande planer
- 16 Gällande skydd
- 18 Kvalitéer / värden

21 Bebyggelsekaraktärer

29 Vättersnäs enligt uppsatta värderingskriterier

- 30 Värdering enligt uppsatta värderingskriterier
- 30 Värderingskartans syfte och användning
- 30 Värderingskarta
- 31 Värderingskriterier

33 Röd bebyggelse i Vättersnäs

57 Grön bebyggelse i Vättersnäs

Inledning

Inledning

Bakgrund

Utvecklingen går idag allt snabbare. Detta gäller även bebyggelseutvecklingen. Underhåll, ändring och annan utveckling av bebyggelsen sker i allt snabbare takt, vilket ökat behovet av ett kunskapsunderlag om den relativt moderna bebyggelsen från 1950 till idag. Denna inventering avses ge ett kunskapsunderlag rörande den moderna bebyggelsen (1950 – Nu), med huvudsakligt fokus på kulturhistoriska kvalitéer och värden. Inventeringen pekar ut den särskilt värdefulla bebyggelsen och de huvudsakliga kvalitéer och värden i övrigt som finns i den ”moderna” bebyggelsen. Många av de byggnader som är uppförda under 1950-, 1960-, och 1970-talet är idag i stort behov av underhåll och stora delar av denna bebyggelse har redan genomgått processer av förändring. Följden av detta har blivit att beståndet av byggnader som uppförts under dessa tre decennier till stor del förändrats och därmed inte längre innehar sina ursprungliga kvalitéer och värden.

För den senare bebyggelsen, som uppförts från 1980-talet till idag, är tanken att ligga steget före och redan nu peka på betydelsefulla karaktärsdrag, för att på så sätt ha ett användbart kunskapsunderlag inför kommande önskemål om ändringsåtgärder. Här kan frågan ställas om bland annat historiska och kulturhistoriska värden kan identifieras med ett så kort tidsperspektiv, är inte dokumentet självt med och skapar dessa? Ett kunskapsunderlag som detta bör dock kontinuerligt revideras på grund av att dessa kvalitéer och värden inte är något som fastslås en gång för alla, utan det sker ständigt en kontinuerlig utveckling av synen på vårt kulturarv (det vill säga den miljö som formats av oss människor). För de senare decennierna sker dock värderingen framför allt utifrån miljömässiga och rent konstnärligt arkitektoniska aspekter då det korta tidsperspektivet gör det svårare att se bebyggelsen i sitt historiska sammanhang.

Syfte / Metod

Inventeringens syfte är att skapa ett kunskapsunderlag, med huvudsakligt fokus på kulturhistoriska värden, för bebyggelse i Jönköpings kommun från 1950 till idag – tillgänglig både för fastighetsägare, allmänhet, politiker och tjänstemän.

Syftet är vidare att skapa ett underlag inför bygglovshantering och planarbete och visa på vad som är bevarandevärt, genom att identifiera karaktärsdrag och kvalitéer /värden. Utifrån dessa anges sedan riktlinjer inför underhåll, ändring och annan utveckling.

Den utvärderade bebyggelsen markeras med färg utifrån i förväg uppsatta kriterier; särskilt värdefull bebyggelse (röd) och bebyggelse med betydelsefulla karaktärsdrag (grön). Dessa kriterier utgår ifrån paragraferna i Plan och bygglagen som berör bebyggelsen och dess kulturhistoriska värden (PBL 3:10, 3:12, 3:13), se dessa kriterier under värderingsavsnittet, Vättersnäs - enligt uppsatta värderingskriterier. Här tas även upp vad som gäller övrig bebyggelse.

Urvalet och värderingen görs genom fält-, arkiv- och litteraturstudier. Basen i den kulturhistoriska värdebedömning utgörs av Axel Unnerbäcks begreppsbildning om kulturhistorisk värdering av bebyggelse, som beskrivs under, *Kulturmiljö - begrepp*, sist i delen, *Allmän Bebyggelsehistoria 1950-2000 - med lokala exempel från Jönköpings kommun*.

Vättersnäs som helhet

Vättersnäs som helhet

Beskrivning

Vättersnäs är ett bostadsområde öster om Jönköpings centralaste delar utmed Vättern. Det består huvudsakligen av enbostadshus, men även flerbostadshus, radhus och kedjehus finns representerade i områdets nordöstra och sydvästra del. Östra delen av Vättersnäs innehåller även delar med industri och annan verksamhet. Bebyggelsen har tillkommit successivt och är därmed blandad till sin karaktär. Den stadsplan som togs fram under 1910-talet sökte åstadkomma en struktur av organisk framväxt och utvecklingen i området har mer eller mindre fortsatt enligt denna princip.

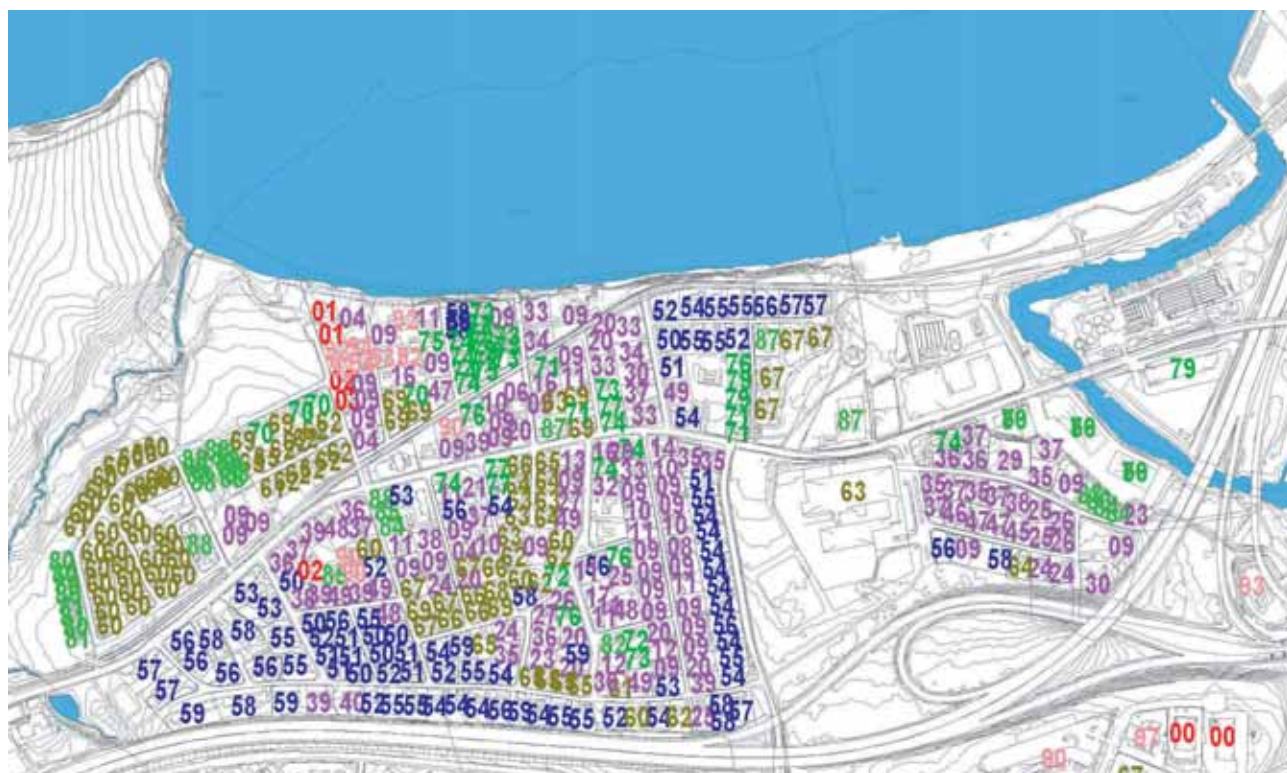

Karta som visar Vättersnäs geografiska läge.

Historik

Vättersnäs egnahemsområde/villastad uppfördes på det privata Sanna-hemmanets mark och hela stadsdelen planlades 1913 av Per Olof Hallman, senare stadsplanedirektör i Stockholm och lärare i stadsplanering vid KTH. Då var Gripenbergs järnväg dragen genom stadsdelen. Under 1900-talets början var den viktigaste stadsplaneuppgiften att öka den stadsplanlagda ytan, gärna ut till stadsgränsen för att på så sätt undvika uppkomsten av oplanerad förortsbebyggelse. Vättersnäs Egnahemsfören-

I huvudsak består stadsdelen av enbostadshus, som uppförts under 1900-talets olika decennier. Det finns även flerbostadshus representerade i området från perioden 1940-1960 och de är placerade i områdets nordöstra och sydvästra del. Som helhet kan vi se att områdets centrala delar och en mindre del i öster växte fram kontinuerligt under 1900-talets första hälft. Sedan exploateras området vidare relativt omfattande under 1950- och 60-talet. Området utvecklas mer återhållsamt mellan 1970-2000-tal. Rad-

■ 1950-tal ■ 1960-tal
■ 1970-tal ■ 1980-tal
■ 1990-tal ■ 2000-tal
■ 1900-1940

■ 1950-tal ■ 1960-tal
■ 1970-tal ■ 1980-tal
■ 1990-tal ■ 2000-tal
■ 1900-1940

Egnahemsrörelsen

Under 1800-talet rådde överbefolkning och trångboddhet bland arbetarfamiljer i Sverige. Detta var en stor social fråga. 1899 tillsattes en egnahemskommitté, som hade i uppgift att undersöka möjligheten att få igång egnahemsbyggande i större skala än tidigare. Kommittén resonerade enligt följande: Ägande skulle ge ägaren en känsla av tillfredsställelse, vilket även skulle inverka positivt på hela hans livsåskådning. Arbetaren kunde lägga ner eget arbete och egna pengar på sin bostad, som annars skulle ha spenderats mindre nyttigt. Egnahemsbyggandet skulle även vara till nytta för samhället genom att ägandet ansågs utgöra en drivfjäder till arbete och sparsamhet.

Intill städerna började det i slutet av 1800-talet att växa fram småhusområden och i samband med dessa skapades nästan alltid sociala gränser. De borgerliga villaområdena låg för sig och egnahemsområdena för sig. Karaktären på områdena fastslogs redan i planskedet då storleken på tomterna avgjordes. De stora tomterna gav den borgerliga villastaden med stora och påkostade villor. Följaktligen gav då de små tomterna egnahemsområden där husen gavs en enklare standard och det var där även vanligt med flerfamiljsvillor.

En annan intressant skillnad är utbyggnadssätten. I de borgerliga områdena sköttes exploateringen i allmänhet på privat väg i form av något bolag, någon privatperson eller byggspekulant som engagerade sig i utbyggnaden. Staden tvingades däremot att engagera sig i arbetarbefolkningens bostadsproblem via egnahemsområdena. En statlig egnahemsfond grundades 1904 för att ge den enskilde möjligheten att bygga bra bostäder.

Värt att notera här är även att villorna lades på stora trädgårdstomter men saknade lantbruk till skillnad från tidigare egendomar, utanför staden, där markinnehavet var betydligt större. Byggnadernas arkitektur var ofta intimt förbunden med dess omgivande natur och landskap. Villorna uppfördes i områden anslutna till städernas kommunikationsnät, vilket var en mycket viktig förutsättning för områdenas framväxt. Utveckling började på 1850-talet i Europas industristäder och U S A. I Sverige började den i liten skala ett 20-tal år senare.

I Jönköping började villastads- och egnahemsområden stadsplanläggas i stadens ytterområden under 1900-talets första decennium. Torpa, Vättersnäs, Rosenlund och Bäckalyckan är exempel på sådana områden. Per Olof Hallman och Einar Adéll utformade merparten av planerna och senare under 1920-talet omarbetades de av Göteborgs stadsingenjör Albert Lilienberg. Planerna hade mycket tidsenligt slingrande gator och oregelbundna kvartersformer.

Planstruktur

Per Olof Hallman – Camillo Sitte

P O Hallman planerade staden med slingrande gator och oregelbundna kvartersformer, därav gavs planstrukturen intrycket av att ha vuxit fram organiskt över längre tid utifrån terrängens förutsättningar, enligt tankegångar hämtade från Camillo Sitte. Sittes nya tankegångar grundade sig i kritiken mot stadsplaneringen som enbart en teknisk angelägenhet. Han menade att resultatet blev högrävande, stelt och glest. Istället ville han göra stadsplaneringen till en konststart med historisk pietetskänsla. Medeltidens och Barockens slutna rum och torg ansåg Sitte utgöra överlägsna kvalitéer. Han ville skapa organiskt sammanhängande stadsrum, med varierande och överraskande rum istället för ensamt friliggande monument. I Sverige slog Sittes synsätt igenom i samband med en tävling gällande Göteborgs utbyggnad 1901. Tävlingen vanns av Per Olof Hallman och Fredrik Sundbärg, deras förslag blev ledande under Albert Lilienbergs fortsatta arbete med stadsplanen i Göteborg. Hallman fortsatte sitt arbete med Lärkstaden på Norrmalm i Stockholm (1906). Denna stadsplan går helt enligt Sittes tankegångar, med gaturum som följer terrängen och som tillsammans bildar en homogen stadsmässig helhet.

I början av 1900-talet började förstadsbebyggelse uppstå i Jönköpings utkanter, exempelvis Råslätt och Fridhem. Stadens styrande ville stoppa denna utveckling av oplanerad förstadsbebyggelse. Detta åstadkoms bland annat genom stora markinköp i de delar som denna utveckling av oplanerad förstadsbebyggelse hade påbörjats. Vidare gavs Stockholmsarkitekten P O Hallman i uppdrag att planlägga områden i Jönköpings ytterområden som därmed avsågs för villastads- och egnahemsområden. Dessa planer upprättades 1910 och fastställdes 1913. Planer hade slingrande gator och oregelbundna kvartersformer som följde terrängen precis enligt stadsplaneidealet under 1900-talets början, som beskrivs ovan. Planerna gav förutsättningar för egnahems- och villastadsområden att börja byggas enligt dessa intentioner.

Vättersnäs

Vättersnäs är inget undantag utan den ursprungliga planen från 1913 följer dessa uttryck med slingrande gator och oregelbundna kvarter som följer terrängen och ger intryck av en organisk framväxt över en längre tid som nämnts ovan. Idag har området planstruktur till viss del förändrats genom sammanslagningar av kvarter, upprättningar av gator till följd av dessa sammanslagningar samt fastigheters avstyckningar. Men delar av området har kvar sin utformning sedan 1913 års stadsplan. Exempelvis har gatorna Burgatan, Huskvarnavägen, Norra Apollovägen och Wetterholmsvägen (fd Arbetaregatan), Solvägen, Andréevägen, Adelgatan, Alströmervägen, Åsavägen, Ansgariigatan, Advokatgatan, Ceresgatan, Amiralsgatan, Bivägen och Bergiusvägen delvis kvar sina ursprungliga

sträckningar i området och kvarter som Urkunden, Uret, Urnan, Uppland, Unden, Urkedjan, Utmeland, Utposten, Ulvåsa mm. har till stor del kvar sin ursprungliga utformning. Detta medför att planstrukturen i sin helhet även idag är relativt oregelbunden trots att gator och kvarter inte är fullt lika slingrande och oregelbundna.

Förslag till stadsplan upprättad 1908-1909 av Per-Olof Hallman över Sanna och delar av Österängen

Huruvida Vätternäs till en början var en borgerlig villastad eller ett egnahemsområde må vara osagt, men om man studerar planerna från 1913 och 1924 ges åtminstone förutsättningarna för en villastad i form av stora tomter.

Gällande planer

St 73 06 29: Planens syftar till ändra markanvändning från friluftsbad till parkområde. Planens styr olika former av bostadsbebyggelse, friliggande eller radhus. Planen fastställdes 1973.

DP 97 11 13: Planen möjliggör uppförande av gruppbostad alternativt förskola. Planen vann laga kraft 1997.

S 86 08 29: Planen togs fram på grund av utbyggnad i kv. Utkanten. Planen fastställdes 1986.

F II 474: Planens syftar till att ge plats för ca 50 Egnahemsbostäder. Planen fastställdes 1959.

F II 537: Planen innebär en ökning av Sannavägens gatuområde för att få en enhetlig standard på motorvägen samt en vägtunnel. Planen antogs 1964.

DP 94 03 17: Parkområde blev i och med planen kvartersmark och möjliggjorde därmed en fastighetsreglering enligt upprättade avtal. Planen vann laga kraft 1994.

F II 365 / E II 472: Kvarteret Utanverket föreslås i F II 365 vara kulturreservat, men det överklagas och resultatet blev E II 472, som möjliggör en uppdelning av kvarteret och byggande av enfamiljshus. Planen fastställdes 1959.

DP 88 11 23 A: Mark avsett för allmänt ändamål blir mark där transformatorstation uppförs, E. Planen antogs 1988.

E II 356: Väg utmed Vättern ersätts med Parkområde. Planen fastställdes 1951.

F II 598: Planens syfte var att möjliggöra radhusbebyggelse. Planen fastställdes 1971.

E II 508: Delning av tomter genomförs i planen och de nya tomterna får enbart bebyggas med en våning. Planen fastställdes 1962.

E II 435: Bortagande av gata mellan industrispåret och kv. Ungern på grund av att den inte längre fyllde någon funktion. Planen fastställdes 1956.

F II 565: Syftet med planändringen var att bereda plats för bostadsbebyggelse i kv. Ulvåsa.

DP 901213/B: Kvarteret Utkanten är en industrifastighet och denna plan möjliggör avstyckningar av fastigheten samt att utöka verksamhetsområdet.

ST:111: Denna plans aktuella område utgör område för bostadsändamål i form av öppen bebyggelse i två våningar.

S 900906: Planen avser områden för industri och handel med viss begränsning, allmänt ändamål, friluftsbad och järnväg. Syftet med planen var delvis att begränsa avloppverkets utvidgning. Planen antogs 1990.

SPL 880413: Planen syftade till en upprustning av Huskvarnaån, exempelvis genom förrådsbyggnader, friluftsbad och förtöjningsplatser möjliggörs.

Kartan visar gällande planer inom Vätternäs.

Gällande skydd

ÖP 2002

I översiktsplanen benämns området innehålla tätortsbebyggelse samt verksamhets- och industribebyggelse.

Bevarandeprogram - 1988

Bevarandeprogrammet från 1988 tar upp följande byggnader / miljöer som särskilt kulturhistoriskt värdefulla:

Kartan visar de, i bevarandeprogrammet 1/88, upptagna byggnaderna och miljöerna.

Ungdomen 11, 22, 21 (1949) , 12, 13 (1954-55), 14 (1950), 18, 19 samt

Ungkarlen 8, 9 (1954-55), 13, 14 (1955), 16, 17 (1956) anses här ha ett miljömässigt värde och området består av mindre hyreshus, vilka domineras av tegelfasader. Byggnaderna uppfördes av byggnadsfirman G Käll, med lokal förankring.

Urkedjan 19-22 (1957) ritad av Helmer Flensborn, Huskvarna. Radhusen består av fyra byggnadskroppar som är förskjutna gent emot varandra, två våningar med källare. Utformningen är funktionalistisk med slätputsade fasader i ljusa nyanser. Balkonger med vitkorrugerad plåt. Fönstertyperna är tvålufts och perspektiv med vita bågar. Byggnaderna har pulpettak som sluttar mot öster.

Urmakaren 16 (1954) Arkitekt: L Seda.

Unnaryd stg 261 (1910-12) Bostadshus.

Uppsala 8 (1928) Sanna kyrka, Arkitekt Oskar Öberg.

Urnar 7 (ca 1900) Sannaskolan.

Utanverket stg 299 (ca 1850) Bostadshus.

Utmeland 1 (ca 1900-10) Bostadshus.

Utposten 8 (ca 1910) Bostadshus.

Utkanten 20 (f d Stg 344) Huskvarnavägen 71 (troligtvis före 1840) Herrgård.

Kulturminneslagen (KML)

Sanna kyrka innefattas av kulturminneslagens 4 kap, Kyrkliga kulturminnen, och är därmed ett kyrkligt kulturminne genom att den tillhör Svenska kyrkan och är uppförd före 1939 års utgång. Kyrkan får därmed inte ändras på något väsentligt sätt utan länsstyrelsens tillstånd.

Kvalitéer / värden

Vättersnäs ligger precis intill Vätterns södra strand, vilket tillför området en stor miljömässig kvalité.

Egnahemsföreningen tillkom i samband med att de första tomterna avstyckades från Wetterholms gård 1903. Sedan dess har området exploaterats vidare till att börja med via stadsplaner framtagna av P O Hallman 1913 och Albert Lilienberg 1924. Området har sedan utvecklats vidare genom olika ändringar och utvidgningar. Detta har exempelvis genomförts av stadsingenjör Einar Adéll, stadsarkitekterna Gösta Planck och Bengt Palmberg samt stadsplanechef Carl Westerlund osv.

Planidealet från 1900-talets början som präglade Vättersnäs med slingrande gator och oregelbundna kvarter, som följde terrängen och gav upplevelsen av en organisk framväxt och varierande stadsrum är delvis bibehållet trots upprättningar av gator, sammanslagningar av kvarter och avstyckningar av fastigheter. Se de delar som är bibehållna från P O Hallmans stadsplan från 1913 uppräknade under avsnittet planstruktur.

Vättersnäs hade inledningsvis mer karaktären av en borgerlig villastad än ett egnahemsområde med, enligt 1913 års stadsplan, stora tomter och de kvarstående byggnaderna från tidigt 1900-tal innebär större relativt påkostade villor. Under 1900-talets gång har detta bibehållits till viss del, men samtidigt har området förtätats och blandats med flerbostadshus, radhus och kedjehus mm. Därav har områdets ursprungliga karaktär delvis förändrats.

Ett betydande värde som uttrycks i området är kontinuitetsvärdet, som innebär att bebyggelsen i området berättar om områdets utveckling under hela 1900-talet, ända från Wetterholms gård innan området började exploateras till 2000-talet utmed Särilavägen.

Bebyggelsen från de olika tidsperioderna berättar om olika samhällshistoriska, socialhistoriska, arkitekturhistoriska, arkitektoniska, byggnadshistoriska och byggnadsteknikhistoriska företeelser. Även underhåll, ändringar och annan utveckling av ursprunglig bebyggelse kan vara typisk för olika tider och därmed av betydelse genom att berätta samhällshistoria, arkitekturhistoria, byggandshistoria och byggnadsteknikhistoria etc.

Detta värde utgörs av att det finns väl bibehållen bebyggelse och spår i bebyggelsen från 1900-talets olika decennier.

Riklinjer

Planstrukturen enligt 1900-talets inledande planideal med dessa gatusträckningar, kvarter och fastighetsindelning bör beaktas vid underhåll, ändring och annan utveckling av området.

Som utgångspunkt i kontinuitetsvärdet, som argumenterats för här ovan, har det i följande värderingsavsnitt valts ut ett par byggnader per decennium, som berättar om de olika tidsperioderna bland annat utifrån de ovan nämnda kulturhistoriska aspekterna. För att kunna bibehålla områdets kontinuitetsvärde bör dessa byggnaders värden / kvalitéer och karaktärsdrag beaktas vid underhåll, ändring och annan utveckling av området.

Bebyggelsekaraktärer

1950-tal

Flerbostadshus

1950-talsbebyggelsen i Vättersnäs består delvis av flerbostadshus. Flerbostadshusen är belägna i områdets nordöstra och sydvästra del. Dessa byggnaders tak domineras av asymmetriska och symmetriska sadeltak. Fasader domine-
ras av rött och gult tegel samt puts. Fönstren är symmetriskt eller asymmetriskt tvådelade. Burspråk och balkonger förekommer vanligen. Balkongräcken i korrugerad plåt eller järnsmidesräcken med skivor. Dörrar i trä med fönsterinfattningar. Helt enligt 1950-talets byggande.

Radhus / parhus

Radhus / parhus finns representerat från 1950-talet i området. Dess utformning är varierande. Taken är både olika typer av sadeltak samt olika typer av plana tak. Fasader i puts och tegel. Fönstren är huvudsakligen olika typer av tvådelade sådana. Smidesräcken, korrugerad plåt och trädörrar med fönsterinfattningar är fasaduttryck som representeras.

Enbostadshus

1950-talets enbostadshus i Vättersnäs är endera i mer traditionellt utförande med sadeltak och gult fasadtegel, tvådelade fönster och smidesräcken samt trädörrar med fönsterinfattningar eller kan de vara utformade med mer funktionalistiska förtecken, flacka osymmetriska sadeltak, ljus putsade fasader, större fönsterytor i perspektivutförande. Men här ges även exempel på smidesräcken, kopparinslag och burspråk.

1960-tal

Grupphus

Grupphus uppförda under 1960-talet finns representerade i området. De domineras av rött fasadtegel i kombination med ljusare fasadinslag i samband med entré och fönsterpartier samt sadeltak i olika utförande, symmetriska och osymmetriska. Fönstren är odelade eller tvådelade (symmetriska eller osymmetriska) och dörrarna domineras fortfarande av trädörrar med fönsterinfattningar.

Enbostadshus

Enbostadshus i området under 1960-talet domineras av olika flacka tak; plana, kraftig takomfattningar, plana valmade sadeltak eller enkla flacka sadeltak. Fasaderna är klädda i exempelvis rött tegel eller kalksandsten och fönstren är i en- eller tvåluftsutförande. Trädörrar med intilliggande fönsterparti dominerar och kopparinslag förekommer.

1970-tal

Kedjehus

Kedjehus från 1970-talet är uppförda i området. Garagen sammankopplar byggnaderna och tillhörande tak, svagt lutande skärmtak, täcker stora delar av ytan mellan byggnaderna. Dessa har sadeltak och fasader klädda med kalksandsten. Fönstren är ofta i enluftsutförande.

Enbostadshus

Enbostadshus som uppförts under 1970-talet i området har ett relativt blandat utförande. Exempel på takutförningar är flacka och brantare sadeltak, valmade sadeltak, plana tak med kraftiga takomfattningar. Fasadmaterialet är huvudsakligen rött tegel eller kalksandsten. Fönstrens utförande varierar mellan odelade, tvådelade med spröjs och flerdelade fönster. Enkla trädörrar är vanligt förekommande. Under senare delen av 70-talet kan vi se några exempel på de i gavlarna helt indragna balkongerna helt enligt 1970-talets villaarkitektur.

1980-tal

Radhus

Radhus har byggts i området under 1980-talet. Dessa har plåtklätt flackt sadeltak och fasaderna är klädda med liggande och stående träpanel. Fönstren är i enluftsutförande, eller tvålufts med spröjs. Tillhörande förråds taklutning följer huvudbyggnadens och de två sammanlänkas med ett tak som bildar en uteplats

Enbostadshus

Enbostadshus uppfördes i mycket liten skala i området under 1980-talet. En grupphuslänga och några enstaka enbostadshus uppfördes dock och de är till stor del väl bibehållna. Karaktären är dock mer 1970-tals inspirerad: sadeltak, kalksandsten och takgavlar i mörk träpanel samt tvålufts-fönster med spröjs som delar in varje båge i tre rutor.

1990-tal

Enbostadshus

Enbostadshus uppförda under 1990-talet i Vättersnäs är av två typer. Den ena är mer modernistisk och bär vanligen på ett sadeltak och kan även ha taksprång i varierad form. Fasaderna domineras under 90-talet av puts i området och fönstren är av mycket varierande utformning; tvärställda, kvadratiska, runda, liggande, stående och även fönsterpartier som går vertikalt genom hela fasaden.

Den andra typen har olika valmade och utsvängda tak, som vanligen förses med takkupor och indragna balkonger. Fasaderna är putsade även här och fönstren domineras av enlufts-fönster med lösa spröjs.

2000-tal

Enbostadshus

Enbostadshus byggda under 2000-talet inom Vättersnäs har mycket varierande takutformning; plana, välvda, pulpettak mm. Fasadmaterialet är huvudsakligen ljus puts och fönstren har mycket varierad utformning, exempelvis: små kvadratiska och runda, lågt liggande, högt stående genom fasaderna, stora bågformade samt hela fasader i glas etc.

Industribebyggelse och annan verksamhet

Industri / kontor / verksamhet

Industri / kontor / verksamhets lokalerna i Vättersnäs östra del domineras av 1960-, 1970- och 1980-talsbebyggelse.

Taklandskapet domineras av plana och flacka tak, men inslag finns även av sågtak och sadeltak.

Fasaderna domineras av tegel och plåt, men olika skivor/plattor finns även representerade. Vertikala linjer är inte helt vanliga men de förekommer, i vissa fall en synlig bärande funktion som bildar en elegant listverkan i fasaden, i annat fall handlar det enbart om arkitektoniska element i form av vertikal listverkan som återkommer genom hela fasaden, exempelvis Utkastet 3.

Fönstrens utformning är ofta odelade och i rektangulärt stående utförande. De är oftast placerade i horisontella längsgående fönsterband genom fasaderna.

Vättersnäs enligt uppsatta värderingskriterier

Värdering enligt uppsatta värderingskriterier

I följande avsnitt kommer det huvudsakliga innehållet bestå av en värderingskarta, som utgår ifrån de uppsatta kriterierna (se nedan). Varje värderingsgrad får en färg med vilken berörda byggnader / kvarter / område färgas in på denna karta. Följande värderingskriterier utgår ifrån plan och bygglagens tredje kapitel och har tilldelats färgerna röd och grön:

Värderingskartans syfte och användning

Syftet med denna karta är att möjliggöra en snabb överblick över Vättersnäs och hur dess kvalitéer och värden är fördelade.

En sådan här förenklad värdering enligt två kriterier markerade med olika färger på en karta ger alltid en mer eller mindre förenklad bild av verkligheten. Observera att en sådan här värdering aldrig kan vara slutgiltig, utan kan komma att revideras utifrån samhällets utveckling och en förändrad syn på det kulturhistoriska värdet.

Utifrån denna karta kan den markerade bebyggelsen sökas upp i avsnitten, röd och grön bebyggelse, där dess kvalitéer och värden beskrivs. Materialet är ett värdefullt underlag vid bygglovshantering, planarbete samt förvaltning av bebyggelsen.

Värderingskarta - markerar vilken modern bebyggelse som värderats som särskilt värdefull eller innehållande betydande karaktärsdrag och värden.

Särkilt värdefull byggnad eller bebyggelseområde

Särkilt värdefull byggnad-bebyggelseområde – som ej får förvanskas.

PBL 3:12 – vilket innebär att denna bebyggelse bär på särskilda värden, vilka inte får förvanskas (historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden).

PBL 3:13 – vilket innebär att särskilt värdefull bebyggelse skall underhållas så att deras särart bevaras. Dessa värden bör med fördel resultera i skyddsbestämmelser alternativt varsamhetsbestämmelser kombinerat med höjd lovplikt genom områdesbestämmelser eller detaljplan.

Bebyggelse med betydelsefulla karaktärsdrag och värden

Bebyggelse med betydelsefulla karaktärsdrag och värden – som kräver varsam hantering av byggnadens värden och karaktärsdrag så att de tas tillvara och beaktas vid underhåll, ändring och annan utveckling.

PBL 3:10 – vilket innebär att ändring av byggnad skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess värden tas till vara (byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden).

PBL 3:13 – vilket innebär att underhållet skall anpassas till byggnadens värden (ur historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt) samt omgivningens karaktär.

Dessa värden / karaktärsdrag bör med fördel specificeras i detaljplan eller områdesbestämmelser, exempelvis genom varsamhetsbestämmelser. Om denna bebyggelse beaktas och därmed bibehålles kan den senare komma att bli aktuell som särskilt värdefull.

Övrig bebyggelse

Övrig bebyggelse – för vilken varsamhetskravet (se ovan) gäller allmänt.

PBL 3:10 – vilket innebär att bebyggelsens karaktärsdrag skall beaktas och dess värden tas till vara vid ändring av byggnad (byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden).

PBL 3:13 – vilket innebär att underhållet skall anpassas till byggnadens värden (ur historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt) samt omgivningens karaktär.

Dessa värden / karaktärsdrag bör beaktas vid bygglovshantering samt planarbete.

röd bebyggelse

Särkilt värdefull Bebyggelse

Förteckning - röd

Ungdomen, Ungkarlen, Ulvåsa	
Ungdomen	11, 21, 22
Ungraren	27 (6-26)
Urkedjan	8-14 (15-17)
Urkedjan	19-22
Urkunden	5
Urkunden	7
Urmakaren	16
Utkanten	8
Utkanten	11

Kv. Ungkarlen, Ungdomen och Ulvåsa – helhetsmiljön

Karaktärsdrag

Detta är en del av Vättersnäs som innehåller mindre flerbostadshus uppförda av den lokalt verksamma byggmästaren Karl G Käll. Dessa kvarter ligger i nordöstra delen av Vättersnäs precis utmed Vättern. Byggnaderna är relativt glest placerade och är omgärdade av grönska i form av gräs, häckar, buskar och träd. Merparten av husen är parallellt placerade i nordvästlig - sydöstlig riktning.

Flerbostadshusen i området är vanligen byggda i 2 ½ - våning med källare. De tidigaste uppförda husen utmed Holmstrandsgatan och Solvägen (1949-1952) har sadeltak klätt med rött tegel och fasaderna är klädda med gult tegel. Fönstren har träbågar i tvåluftsutförande. Balkongerna är placerade på gavlarna och dess räcken är av sinuskorrugerad plåt. Entréfasaden har två burspråk som går igenom de två hela våningarna och är ljusst putsade i original, men i något fall plåtklätt. Byggnaderna har ett trapphus i mitten av husen med två lägenheter per plan.

De byggnader som uppfördes något senare i kvarteren Ungkarlen och Ungdomen (1954-1957) har osymmetriska sadeltak med takkupor och takbeklädning av rött tegel. Fasaderna är klädda i rött eller gult tegel men det finns även inslag av puts. Fönstren är enligt 3 utförande; näst intill kvadratiska perspektivfönster, tvådelade eller osymmetriskt tvådelade. Balkongerna är till stor del inglasade i vertikalt genomgående konstruktion. Då balkongerna inte är inglasade är räcken av sinuskorrugerad plåt eller smidesräcken med målade skivor. Dessa byggnader har även vinkelställda burspråkspartier som löper vertikalt genom hela fasaden och i samband med fönstren ges även ett ljusst fasadparti som går längs hela burspråken. Entréerna har indragna partier som går vertikalt genom fasaden. Garage finns i källarplan.

Kvarteret Ulvåsa bebyggdes med fyra flerbostadshus 1967. Dessa har tegelklätt sadeltak och gult fasadtegel. Fönstren är odelade nästintill kvadratiska, utbytta. Gavlarna har ljusst putsade burspråk som går vertikalt genom de 2 ½ våningarna. Garagedörrarna är bibehållna i sitt träutförande med liggande fönsterinfattningar i dess övre del. Entrédörrarna är i aluminiumprofiler, utbytta, tidigare var även de i träutförande med fönsterinfattningar. Socklarna är cementputsade och målade i en gråblå ton.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Ungkarlen: 7-9, 13-17, Ungdomen 11-14, 21, 22 samt Ulvåsa: 7-10
Gatuadress: Andréevägen 3 och 5, Solvägen 1-14, Holmstrandsgatan 3, 5, 7

Byggnadsår: 1949 – 1967

Arkitekt/Byggföretag: Karl G. Käll

Hustyp: Flerbostadshus

Dessa byggnader har genomgått relativt omfattande ändringar som inte överensstämmer med ursprungskaraktären, exempelvis utbyten av dörrar, kraftiga inglasningar av balkonger samt i vissa delar utbyten av fasadmateriäl

Kvalitéer / värden

Området är tidigare upptaget i kommunens bevarandeprogram som särskilt värdefullt på grund av att den lokalt förankrade byggmästaren K G Käll har uppfört byggnaderna. Ur lokalt perspektiv är området alltså av arkitekturhistoriskt värde genom att området berättar om denna byggmästares verksamhet i området.

Bebyggelsen var i oförändrat skick vid bevarandeprogramets uppförande. Idag är den till viss del förändrad, men som helhet utgör området även idag en för 1950-60-talen karaktäristisk arkitektonisk helhet och varje byggnad bidrar till att skapa denna helhetsmiljö.

Det som fysiskt utgör områdets värden är hela miljön innehållande byggnadernas utformning och dess samlade men relativt luftiga gruppering som är väl genomtänkt i förhållande till ljusförhållandena samt dess närheten till Vättern och tillgång till grönområden. Bebyggelsens kvarvarande ursprungsförande är; takens material och utformning, byggnadskropparnas utformning som helhet, fasadmateriäl, ursprungliga fönsterplaceringar och dess indelning, balkongräcken samt entré- och garagedörrar mm.

I denna inventering har området tillförts några byggnader som även de är uppförda av K G Käll och på grund av att många förändringar har genomförts i området sedan 1988 har det tillmätts en något lägre värderingen – bebyggelse med betydelsefulla karaktärsdrag och värden (grönt). Exempel på förändringar som genomförts är fönsterbyte, dörrbyten, utbyte av fasadmateriäl i samband med burspråk och indragna partier exempelvis vid entréer samt mycket kraftiga inglasningar av balkonger mm.

Dessa kvarter bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vätternäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vätternäs som helhet.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring eller annan utveckling av området skall varje byggnads huvudsakliga utformning, placering samt tillgången till grönsstruktur och Vättern tas i beaktning med avseende på de kulturhistoriska värden som argumenterats för ovan.

Kv. Ungdomen

Karaktärsdrag

Dessa tre flerbostadshus ligger parallellt placerade utmed Holmstrandsvägen.

De är byggda i 2 ½ -våning med källare och har sadeltak klätt med rött tegel och fasaderna är klädda med gult tegel. Fönstren har träbågar i tvåluftsutförande. Balkongerna är placerade på gavlarna och dess räcken är av sinuskorrugerad plåt. Entréfasaderna har två burspråk som sträcker sig vertikalt genom de två hela våningarna och är ljust putsade. Socklarna är i slät cementputs och är färgsatta i ljus eller gråblå färg. Byggnaderna har ett trapphus i mitten av husen med två lägenheter per plan.

Kvalitéer / värden

Dessa tre byggnader är de bäst bevarade bland de som ingår i ovan omnämnda delområde. Genom att de är näst intill helt enligt ursprungligt utförande utgör de en viktig del i delområdets arkitektoniska helhetsvärde och dess arkitekturhistoriska värde.

Som nämnts ovan under hanteringen av kvarteren som helhet är byggnaderna uppförda av den lokalt verksam byggmästaren K G Käll. Ur lokalt perspektiv är byggnaderna alltså av arkitekturhistoriskt värde genom att de berättar om denna byggmästares verksamhet i området.

Byggnaderna bär även en karaktäristisk arkitektur från slutet av 1940-talet och början av 1950-talet, vilket är av arkitekturhistoriskt intresse.

Dessa byggnader bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Fysiskt uttrycks dessa värden i form av de tegelklädda sadeltaken, det gula fasadteglet, fönstrens 2-delade träbågar, den sinuskorrugerade plåten i balkongräckena, entrédörrarna och källardörrarna i träutförande med fönsterinfattningar samt inte minst burspråken i fasaderna mot söder med dess fönster som är osymmetriskt tvådelade på höjden.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Ungdomen 11, 21, 22

Gatuadress: Holmstrandsgatan

Byggnadsår: 1950, -51, -49

Arkitekt/Byggföretag: Karl G. Käll

Hustyp: Flerbostadshus

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling av byggnaderna får inte de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämnts ovan förvanskas.

Kv. Ungraren

Karaktärsdrag

Ungraren 27 m fl är placerade i en länga av 1950-tals hus längs Andréevägen. Alla något snett placerade på tomten utom Ungraren 27. Byggnaderna är 1-1 ½- plan med källare och garage finns oftast i källarplanet ut mot gatan i byggnadens östra gavel.

Enbostadshuset på Ungraren 27 har ett sadeltak med utskjutande del över uteplatsen och burspråket mot söder och entrén i norr. Fasaden är klädd i gult tegel och försedd med tvådelade fönster och odelade fönster i burspråket och intill entrén. Fönstrens bågar är vitmålade och fodren är brunmålad och materialet är trä. Entrédörren är i trä med smalt stående fönsterinfattningar. Entrétrappan är vinklad och har en lätt betongkonstruktion. Trappans räcke är i järnsmide med enkel växtinspirerad utformning. Uteplatsens tak bärs av en murad tegelpelare. Burspråket är vitmålat och materialet är träpanel eller puts, outrett. Sockeln är cementputsad och brunmålad. Tomtens staket är även det i järnsmide, enligt 1950-talsutförande. Uteplatsens vitmålade räcke i trä är ett senare tillskott. Enligt nybyggnadsritningar var det enbart en stenlagd uteplats utan staket, men dock upphöjd ungefärligt i nuvarande nivå.

Kvalitéer / värden

Byggnaderna innehar ett arkitekturhistoriskt värde tätt kopplat till den samhällshistoriska och socialhistoriska aspekterna genom att den utgör ett mycket väl bibehållet och representativt exempel på typhus enligt 1950-talets karaktäristiska utförande. Dess utformning har delvis tillkommit genom att bostadsbristen under 1950-talet även sökte lösas genom ett mer rationellt småhusbyggande, vilket gav att en ny byggnadsteknik i form av delvis prefabricerade byggnadselement började praktiseras.

Nyrealismen är den arkitekturstil som präglar byggnaderna. I samband med andra världskriget kom en reaktion mot funktionalismens avskalade och näst intill immateriella arkitektur genom att man återigen sökte ett mer traditionellt utförande både vad gäller material och utformning. Exempelvis återkom de tegelklädda sadeltaken, tegelfasader eller

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Ungraren 27 (röd)
Ungraren 6, 8, 10...-26 (grön ram)

Gatuadress: Andréevägen, 38 (27)

Byggnadsår: 1954 (27), längan 1951-1956

Arkitekt/Byggföretag: Myresjöhus AB (27)

Hustyp: Enbostadshus

grov spritputs i jordfärger, tvåluftsfönster, markerade socklar mm.

Byggnaden på Ungraren 27 är mycket väl bibehållen och utgör även en karaktäristisk 1950-tals arkitektur, vilket är av arkitektoniskt intresse.

Viktiga delar i byggnaden som utgör dess huvudsakliga karaktär är; sadeltaket med utskjutande delar över entrén, uteplatsen och burspråket, det gula fasadteglet, entrétrappan och dess räcke, den cementputsade sockeln, fönstrens och dörrarnas, material, utformning och placering samt burspråket (se detta mer detaljerat beskrivit under Karaktärsdrag ovan).

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling av längan som helhet bör de karaktärsdrag och kvalitéer / värden som nämns ovan beaktas.

Vid underhåll, ändring och annan utveckling gällande Ung-raren 27 får inte de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden förvanskas.

Kv. Urkedjan

Karaktärsdrag

Kedjehuslängorna är placerad i områdets norra del precis intill Vättern utmed Ansgariigatan. Varje hus har en lite förgård bestående av en liten gräsplätt utan staket mot gatan. Kedjehusens sammanlänkande del är garagen. Husen har 1 ½ våning med källare.

Byggnaderna har sadeltak klädda med rött tegel. Fasaderna är klädda med kalksandsten och de är försedda med en-lufts-fönster i mörkt målade träbågar och -karmar. Sockeln är cementputsad. Garagens pulpettak är kraftigt utskjutande, försätter mellan byggnaderna mot gatan och bildar ett skärmtak över entrépartiet. Dörrarna är i fernissad stående träpanel. Balkongerna är placerade i fasaderna mot väster och bärs upp av två pelare och bildar därunder en uteplats. Dess räcken är ett genomsiktligt träräcke. Karaktäristiskt för 1970-talet är framför allt de brunmålade perspektivfönstren och balkongräckena mm samt fasadernas kalksandsten.

Kvalitéer / värden

Ur ett lokalt perspektiv är kedjehuslängorna arkitekturhistoriskt intressanta genom att det är den lokalt väletablerade byggmästaren K G Käll som ritat och byggt de båda längorna. Byggnaderna är mycket väl bibehållna och utgör ett representativt exempel från K G Källs produktion under 1970-talet och de berättar därmed mycket tydligt om K G Källs verksamhet i området.

Kedjehuslängorna uttrycker en karaktäristisk 1970-talsarkitektur genom längornas arkitektoniska helhetsverkan. Båda längorna ingår som värdefulla för helheten, men den västra längan är något mer väl bibehållen näst intill helt i originalutförande och har därför tillmätts röd värdering – särskilt värdefull och den östra är något mindre bibehållen därför har den tilldelats grön värdering – Bebyggelse med betydelsefulla karaktärsdrag.

Viktiga delar i byggnaderna som utgör dess karaktär och därmed dess arkitekturhistoriska värden är; sadeltaken, de sammanlänkade garagen och dess utskjutande pulpettak som bildar skärmtak med synligt bjälklag, fasadernas kalksandsten, fönstrens och dörrarnas utformning, material, färg och placering samt balkongens träräcke. Alltså fönstrens

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Urkedjan 8-14 (**Röd**),
Urkedjan 15-17 (**Grön**)

Gatuadress: Burgatan 11-23, Ansgariigatan 6 A-C

Byggnadsår: 1972-73

Arkitekt/Byggföretag: Karl G. Käll

Hustyp: Kedjehus

och balkongräckenas bruna färg är av betydelse (färgen på längornas träinslagen är med fördel enhetliga). Mycket viktigt för hela längans arkitektoniska helhet är även förgårdarnas enkla och öppna utformning, med en liten gräsplätt utan staket mot gatan eller mellan tomterna, som bidrar starkt till den arkitektoniska helheten.

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling får inte de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden förvanskas.

Kv. Urkedjan

Karaktärsdrag

Denna radhuslänga är vackert belägen i Vättersnäs nordligaste – mittersta del precis intill Vättern.

Längan består av fyra byggnadskroppar som är horisontellt förskjutna gent emot varandra och längan avslutas i norr av ett dubbelgarage. Den har två våningar och källare.

Radhusdelarna har svagt lutande pulpettak, med utskjutande takfot och synligt takbjälklag. Fasaderna är slätputsade och målade i olika ljusa kulörer. Fönstren är tvådelade rektangulärt stående och rektangulärt liggande perspektivfönster. Alla fyra entrédörrar är i samma eleganta träutförande med rutindelade fönsterinfattningar. Resterande dörrar, garage- och källardörrar är alla i ursprungligt träutförande, delvis med fönsterinfattningar. Balkongerna är placerade i den västra fasaden mot gatan och dess räcken är av sinuskorrugerad plåt bakom ett enkelt järnräcke. Sockeln är cementputsad och målad i en gråblå ton.

Byggnadernas karaktär är helt enligt funktionalismens ideal, med inslag av nyrealism, alltså till följd av 2:a världskriget rådde en viss materialbrist och en svenskt prägel på funktionalismen söktes för att skapa identitet och tillhörighet. Funktionalismen uttrycks via de kubiska byggnadskropparna, de näst intill plana taken och de sparsmakade fasaderna med enbart dörrar, fönster och balkonger som uttryck i de annars ljusa och slätputsade fasaderna. Nyrealismens inslag i byggnaden utgörs av de tvådelade träfönsterbågarna och den utskjutande takfoten med synligt takbjälklag. Även den sinuskorrugerade plåten bakom järnräcken var bland annat vanligt förekommande under 1950-talet.

Kvalitéer / värden

Denna radhuslänga innehar framför allt ett arkitektoniskt värde genom att byggnaderna är mycket väl bibehållna och utgör en mycket kvalitativ 1950-tals arkitektur. Byggnaden är tydligt funktionalistiskt präglade, med inslag från både 1940-talets nyrealism och 1950-talets arkitektur (se vidare under föregående rubrik, Karaktärsdrag).

Ur lokalt perspektiv är det även av intresse att den lokalt väletablerade arkitekten Helmer Flensborn har ritat radhus-

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Urkedjan 19-22

Gatuadress: Advokatgatan 6 A-D

Byggnadsår: 1958

Arkitekt/Byggföretag: Helmer Flensborn/K G Käll

Hustyp: Radhus

längan och dessutom är det den lokalt väl förankrade byggmästaren K G Käll som har byggt längan. Radhuset utgör ett representativt och kvalitativt exempel från de bådas verksamhet i Jönköpingsområdet och berättar därmed tydligt om just dess verksamhet i området.

Viktiga delar i byggnaderna som utgör dess karaktär är; de enkla kubiska byggnadskropparna, dess förskjutna placering gent emot varandra, det lätta pulpettak med utskjutande del och synligt takbjälklag, de ljusst putsade fasaderna, de vita fönstren i form av lätt stående tvådelade och lätt liggande odelade fönster med träfönsterbågar, balkongerna med dess sinuskorrugerade plåt och järnräcken, sockeln i cementputs målad i gråblå ton och samtliga trädörrar (Entré-, garage-, källardörrar mm.) i träutförande med fönsterinfattningar. Samtliga entrédörrar är i originalutförande med mycket eleganta fönsterinfattningar.

Byggnaderna bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling får inte de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden förvanskas.

Kv. Urkunden

Karaktärsdrag

Enbostadshuset är beläget i Vättersnäs södra del i korsningen Bivägen – Andréevägen. Byggnaden har en våning och källare med garage.

Huset bär ett tegelklätt sadeltak med utskjutande del över entrén. Fasadmaterialet är gult tegel med smala spår i, mycket karaktäristiskt för 1950-talet. Fönstren är tvådelade, liggande odelade fönster samt mindre fönster i sexkantigt utförande. I gavlarnas övre del är små fönster med spetsig överdel placerade. Samtliga fönster har vitmålade bågar och karmar i trä. Intill entrédörren med smal träpanel och fönsterinfattning är ett par mycket smalt stående fönster placerade. Entrétrappans räcke är genomskiktligt i kombinerat järnsmide och träribbor. I den västra gaveln finns även en tvådelad dörr med en spröjs per del ut mot en enkel uteplats. Sockeln är cementputsad.

Byggnaden är utformade enligt ett mycket karaktäristiskt 1950-talsutförande. Detta uttrycks genom sadeltaket med dess utskjutande del över entrén, det gula ribbmönstrade fasadteglet, fönstrens och dörrarnas utförande och placering och räcket vid entrén. Ett uterum har byggts till på byggnadens baksida i det nordvästra hörnet. Uterummet bryter mot byggnadens övriga karaktär men är inte väl synlig sett från gatan.

Kvalitéer / värden

Byggnaden innehar framför allt ett arkitektoniskt värde genom att den är väl bibehållen och utgör en kvalitativ 1950-tals arkitektur (se vidare under föregående rubrik, Karaktärsdrag).

Viktiga delar i byggnaden som utgör dess huvudsakliga karaktär är; sadeltaket med utskjutande del över entrén, det gula och ribbmönstrade teglet, entrétrappans räcke, den cementputsade sockeln och fönstrens och dörrarnas material, utformning och placering.

Ur lokalt perspektiv är det även av arkitekturhistorisk intresse att den lokalt väletablerade arkitekten Helmer Flensborn har ritat byggnaden. Det är ett tidigt exempel på Flensborns arbete i Jönköpingsområdet, då han med sitt privata

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Urkunden 5

Gatuadress: Andréevägen 56

Byggnadsår: 1952

Arkitekt/Byggföretag: Helmer Flensborn

Hustyp: Enbostadshus

arkitektkontor flyttade ner till Småland från Stockholm och blev stadsarkitekt i Huskvarna under slutet av 1940-talet.

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling får inte de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden förvanskas.

Kv. Urkunden

Karaktärsdrag

Byggnaden är belägen i områdets södra del utmed Wetterholmsvägen. Huset har en våning och dess garage är sammanhängande med huvudbyggnaden.

Typhuset har ett mycket flackt osymmetriskt sadeltak som markeras av ett mörkt målat liggande träpanelsparti i gavlarnas möte med taket. Garagetaket är även det svagt lutande. Fasaden är ljus slätputsad och försedd med enlufts och perspektivfönster vars fönsterbågar är vitmålade och karmarna är brunmålade. Hela fasaden mot gatan i norr är indragen som en loggia begränsad av ett smalt gavelparti i väster. Uteplatsens tak bärs av parställda smala järnpelare. Entrén ligger ett steg djupare indragen och vardagsrummet har ett stort liggande perspektivfönster. Den västra gaveln har ett kopparklätt burspråk.

Karaktären är starkt präglad av funktionalism enligt 1950-talet, genom den strikta och enkelt utformade fasaden, den ljus putsade fasaden och det näst intill plana, osymmetriska sadeltaket. Loggian med dess lätta utförande genom smala järnpelare och betongaveln i väster samt burspråket i koppar är typiskt 1950-tal.

Kvalitéer / värden

Enbostadshuset innehar framför allt arkitekturhistoriskt värde tätt kopplat till det samhällshistoriska genom att det utgör ett väl bibehållet och representativt exempel på ett typhus enligt slutet 1950-talets karaktäristiska utförande. Dess utformning har delvis tillkommit genom att bostadsbristen under 1950-talet även sökte lösas genom ett mer rationellt småhusbyggande, vilket gav att en ny byggnadsteknik i form av delvis prefabricerade byggnadselement började praktiseras.

Byggnaden är mycket väl bibehållen och utgör även en karaktäristisk 1950-tals arkitektur, vilket är av arkitektoniskt intresse.

Viktiga delar i byggnaden som utgör dess huvudsakliga karaktär är; det flacka osymmetriska sadeltaket, gavlarnas markerade takavslut, den ljus putsade fasaden, loggian, det

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Urkunden 7

Gatuadress: Wetterholmsvägen 2 B

Byggnadsår: 1959

Arkitekt/Byggföretag: Siporex elementhus, Stockholm

Hustyp: Enbostadshus

koppar klädda burspråket och fönstrens utformning och placering.

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör dess karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Urmakaren

Karaktärsdrag

Villan uppfördes åt disponent Y Malmvall och ligger mitt i områdets södra del utmed Andréevägen. Tomten är relativt stor och sluttar svagt mot norr. Byggnaden följer terrängen väl. Huset har 1 ½ våning med källare i vilken ett garage är placerat mot gatan.

Byggnaden har ett osymmetriskt sadeltak som framträder effektivt via det smala höga fönstret, med spetsig överdel, som ligger i läge med takvinkeln. Taket var ursprungligen täckt av svarta plattor lagda omlott. Dess kvarvarande är outrett. Fasaden är ljus slätputsad och försedd med perspektivfönster och tvådelade fönster, med vitmålade träbågar i olika utförande; rektangulärt svagt liggande, högt liggande fönsterband, smalt stående tvådelade fönster etc. Det smalt stående tvådelade fönstret överst i gaveln mot gatan har ett järnsmidesräcke och bildar därmed en fransk balkong. Entrén är kraftigt inramad i ett mörkt parti. Sockeln är cementputsad. Runt det nordvästra hörnet löper en balkong / altan på ett elegant betongfundament och med ett mycket vackert järnsmidesräcke. Källardörren intill garagedörren är utbytt till en ljus dörr med runt fönster.

Funktionalismen och 1950-talet präglar byggnadens utformning starkt exempelvis via den slätputsade ljusa fasaden, de varierade fönstren, det lätta osymmetriska sadeltaket och järnsmidesräcken i den franska balkongen och balkongen i bottenplan.

Kvalitéer / värden

Byggnaden innehar framför allt ett arkitektoniskt värde genom att den är väl bibehållen och utgör en kvalitativ 1950-tals arkitektur (se vidare under föregående rubrik, Karaktärsdrag).

Viktiga delar i byggnaderna som utgör dess karaktär är; det osymmetriska sadeltaket och dess mörka plattor om de kvarligger, den ljusa slätputsade fasaden, fönstrens utformning och placering, järnsmidesräckena i den franska balkongen och balkongen i bottenplan, den cementputsade sockeln i gråblå ton, den kraftigt inramade entrén och garaget i källarplan.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Urmakaren 16

Gatuadress: Andréevägen 31

Byggnadsår: 1955

Arkitekt/Byggföretag: L Seda

Hustyp: Enbostadshus

Ur lokalt perspektiv är det även av intresse att den lokalt etablerade arkitekten L Seda har ritat byggnaden. Byggnaden utgör ett representativt och kvalitativt exempel från de bådas verksamhet i Jönköpingsområdet och berättar därmed tydligt om just dess verksamhet i området.

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling får inte de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden förvanskas.

Kv. Utkanten

Karaktärsdrag

Villan ligger vackert beläget i Vättersnäs nordvästligaste del, med enbart ett grönområde mellan huset och Vättern. Byggnaden har 1 våning och källare. Garageinfarten är stenlagd och en carport är sammanbyggd med övriga delen av byggnaden. Carporten har en enkel träkonstruktion med ett plasttak.

Taket är ett flackt osymmetriskt sadeltak och det täcks av takpapp och dess enkla takavslut är av plåt. Fasaden består av tryckimpregnerad fjällpanel och fönstrens utförande varierar. Fönsterbågarna och karmarna är uteslutande i trä. I den norra gaveln ut mot gatan finns två stora fönsterpartier indelade i tre delar. Det finns även inslag av mindre kvadratiske fönster. Sockeln är cementputsad.

Byggnaden utgör ett unikt inslag, dess arkitektur är i stort tidlös. Fasaden är strikt enkel och dess enkla takavslut förstärker den kubiska känslan som knyter an till funktionalismen och det flacka och osymmetriska taket bidrar med 1950- och 60-tal, men skulle även kunna tillhöra dagens villaarkitektur. Fönstrens utformning och placering är oregelbunden och idag högst modern med sina stora glasytor jämte små kvadratiske fönster. Byggnaden har en mycket enkel och ärlig materialframställan, vilket anknyter till brutalismens tankegångar, exempelvis via det tryckimpregnerade virket i fasaden, de omålade plåtdetaljerna, fönsterbågarnas ej bemålade träutförande samt sockelns putsade yta etc.

Kvalitéer / värden

Byggnaden innehar framför allt ett arkitektoniskt värde genom att den är mycket väl bibehållen och utgör en kvalitativ sen 1960-tals arkitektur (se vidare under föregående rubrik, Karaktärsdrag).

Viktiga delar i byggnaderna som utgör dess karaktär är; det osymmetriska sadeltaket med enkelt plåtbeklätt takavslut, de strikt enkla fasaderna med fjällpanel av tryckimpregnerat virke samt dörrar och fönsters material, utformning och placering (se vidare under föregående rubrik, Karaktärsdrag).

Ur lokalt perspektiv är det även av arkitekturhistoriskt in-

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utkanten 8

Gatuadress: Daggstigen 9

Byggnadsår: 1969

Arkitekt/Byggföretag: Ingemar Thorsén / K G Käll

Hustyp: Fristående enbostadshus

tesse att Ingemar Thorsén, som har arbetat både som stadsarkitekt och stadsbyggnadsdirektör i Jönköpings kommun, har ritat byggnaden och även varit bosatt där sedan huset byggdes.

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vätersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vätersnäs som helhet.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling får inte de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden förvanskas.

Kv. Utkanten

Karaktärsdrag

Bostadshuset ligger i områdets nordvästra del utmed Daggstigen, med enbart ett grönområde mellan huset och Vättern. Huset har en våning och källare och till det hör även ett fristående garage.

Byggnaden har ett flackt sadeltak troligtvis tegelklätt. Taket är lätt utskjutande och entrépartiet är indraget, därav bildas ett tak över entrén. Fasadmaterialen är rött tegel och vitmålad träpanel i olika utföranden. Takgavlarna har stående spontad panel och garaget och entrépartiet har fjällpanel. Fönstren är enligt odelat utförande och huvudsakligen stående, men även mindre fönster finns och de är liggande. I vardagsrummet ut mot gatan är ett fönsterparti placerat med tre större sammansatta stående fönster. Fönstrens karmar och bågar är av trä och vitmålade. Sockeln är cementputsad och målad i gråblå ton. Samtliga dörrar har originalutförande, i träutförande med olika fönsterinfattningar. Entrén har en enkel trappa och dess räcke är i järnsmide. Garaget har ett osymmetriskt sadeltak och ett indraget entréparti.

Kvalitéer / värden

Enbostadshuset innehar framför allt arkitekturhistoriskt värde tätt kopplat till den samhällshistoriska aspekten genom att den utgör ett mycket väl bibehållet och representativt exempel på ett typhus enligt slutet av 1960-talets och början av 1970-talets karaktäristiska utförande. Dess utformning har delvis tillkommit genom att bostadsbristen under 1960- och 70-talet även sökte lösas genom ett mer rationellt småhusbyggande, vilket gav att en ny byggnadsteknik i form av delvis prefabricerade byggnadselement började praktiseras.

Byggnaden är mycket väl bibehållen och utgör även en karaktäristisk tidig 1970-tals arkitektur, vilket är av arkitektoniskt intresse.

Viktiga delar i byggnaden som utgör dess huvudsakliga karaktär är; det flacka sadeltaket, fasadens röda tegel i kontrast mot de vitmålade träpanelspartierna i samband med entrépartiet, takgavlarna och garaget mm, fönstrens och dörrarnas utformning, material, behandling och placering samt entréernas utformning enligt ovan samt sockelns cementputs (se vidare ovan under rubriken, Karaktärsdrag).

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utkanten 11

Gatuadress: Daggstigen 3

Byggnadsår: 1970

Arkitekt/Byggföretag: Anebyhus

Hustyp: Enbostadshus

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling får inte de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden förvanskas.

grönbebyggelse

Betydelsefulla karaktärsdrag
och värden

Förteckning - grön

Ungern	12
Ungraren (se Ungraren 27 under Förteckning - röd)	6-26
Urkedjan (se Urkedjan 8-14 under Förteckning - röd)	15-17
Urmakaren	17
Uroxen	5, 6
Utanverket	2
Utflykten	16
Utgården	16
Utkanten	10
Utkanten	22-31
Utkastet	3
Utkiken	7
Utloppet	1
Utmeland	11
Utmeland	15
Utposten	2
Utposten	7, 9
Utposten	12
Utposten	16
Utsädet	7
Utvandraren	1-6

Kv. Ungern

Karaktärsdrag

Byggnaden ligger relativt centralt i området utmed Norra Apollovägen. Huset har en våning och källare samt ett fristående garage.

Bostadshuset har ett valmat sadeltak klätt med mörka takpannor och fasaden är klädd med kalksandsten. Fönstren är odelade och karmarna är i brunmålat trä. Sockeln är cementputsad. Garaget har plant tak med omfattning av liggande panel och fasaden består av spontad stående träpanel. Hela garaget är brunmålat. Dörrarna är i enkelt träutförande.

Kvalitéer / värden

Enbostadshuset innehar framför allt arkitekturhistoriskt värde tätt kopplat till den samhällshistoriska aspekten genom att den utgör ett mycket väl bibehållet och representativt exempel på ett typhus enligt 1970-talets karaktäristiska utförande. Dess utformning har delvis tillkommit genom att bostadsbristen under 1970-talet även sökte lösas genom ett mer rationellt småhusbyggande, vilket medförde att en ny byggnadsteknik med delvis prefabricerade byggnadselement började praktiseras.

Byggnaden är mycket väl bibehållen och utgör även en karaktäristisk tidig 1970-tals arkitektur, vilket är av arkitektoniskt intresse.

Viktiga delar i byggnaden som utgör dess huvudsakliga karaktär är; det flacka valmade sadeltaket klätt med mörkt tegel, fasadens kalksandsten, garagets utförande med plant tak och takomfattning samt brunmålad träpanel, fönstrens och dörrarnas utformning, material, behandling och placering samt sockelns cementputs (se vidare ovan under rubriken, Karaktärsdrag).

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Ungern 12

Gatuadress: Norra Apollovägen 7 A

Byggnadsår: 1977

Arkitekt/Byggföretag: Smålandshus AB, Sävjsö

Hustyp: Enbostadshus

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Urmakaren

Karaktärsdrag

Byggnaden är placerad på södra sidan om Andréevägen på en relativt stor tomt med baksidan mot E4:an.

Huset har 2 ½ våning och källare och bär ett rött tegelklätt sadeltak. Fasadmaterialet är gult tegel och sockeln är cementputsad. Fönstren har varierat utförande. Merparten är tvådelade men några är rektangulärt liggande perspektivfönster. Andra fönster är mindre och rektangulärt stående. Balkongerna och dess räcken består av korrugerad plåt med öppet järnsmidesparti och järnsmidesräcken i elegant sicksack - mönster. Balkongen över entrén bärs upp av två pelare i samma tegel som fasaden och bildar en veranda. Verandan har även ett järnsmides räcke i sicksack – mönster enligt typiskt 1950-tal. Dörren är i enkelt träutförande den är utbytt senare men bryter inte helt mot 1950-talskaraktären. Byggnaden är väl bibehållen enligt 1950-talets utförande. 1955 tillfördes balkongen över entrén.

Kvalitéer / värden

Detta tvåfamiljshus utgör ett väl bibehållet 1950-talsinslag i området och bidrar därmed till förståelsen av hela områdets framväxt (se kontinuitetsvärdet som beskrivs tidigare under avsnittet kvalitéer / värden i kapitlet Vättersnäs som helhet).

Tätt sammankopplat med det ovan nämnda kontinuitetsvärdet, för området som helhet, följer naturligtvis att byggnaden även utgör en karaktäristisk 1950-tals arkitektur, vilket är av arkitektoniskt intresse.

Viktiga delar i byggnaden som utgör dess huvudsakliga karaktär är; det tegelklädda sadeltaket, det gula fasadteglet, fönstrens material, utformning och placering, den cementputsade sockeln samt balkonger och verandan med dess sinuskorrugerade plåt- och järnsmidesräcken.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Urmakaren 17

Gatuadress: Andréevägen 29

Byggnadsår: 1954

Arkitekt/Byggföretag: Örjan Bramstång

Hustyp: 2-familjshus

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de karaktäristiska arkitektoniska uttrycken som nämns ovan under kvalitéer / värden beaktas till följd av hela områdets kontinuitetsvärde.

Kv. Uroxen

Karaktärsdrag

Parhuset är beläget i områdets sydöstra del utmed Andréevägen. Det har 1 ½ våning med källare. I källarplan mot gatan är tre garage placerade. E4:an ligger precis söder om tomten. De båda delarna är förskjutna gent emot varandra både i höjdlid och sidled.

Byggnadsdelarna har osymmetriska sadeltak klädda med mörkt tegel. Byggnaderna samsas om en murstock mitt i parhuset som är murad i rött tegel. Fasaderna är ljust putsade och sockeln är cementputsad och målad i ljus grå-blå ton. Fönstren är tvådelade och i perspektivutförande. Översta fönstret i gaveln mot gatan har ett järnsmidesparti likt en fransk balkong. Garagedörrarna är i enkelt trä med stående träpanel och fönsterinfattningar överst, helt enligt originalutförandet. Entréerna har dörrar i träutförande med fönsterinfattningar och har tillförts ett skärmtak av glas som bryter helt mot 1950-talskaraktären, men visar tydligt att det är ett nytt inslag. Tomtens staket är av enkelt järnsmide, vilket är typiskt för 1950-talet. Ett uterum och en altan, som bryter mot 1950-tals karaktären, har tillförts fasaderna mot väster.

Kvalitéer / värden

Parhuset utgör ett relativt väl bibehållet 1950-tals inslag i området Vättersnäs, vilket bidrar till förståelsen av hela områdets framväxt (se kontinuitetsvärdet som beskrivs tidigare under avsnittet kvalitéer / värden i kapitlet Vättersnäs som helhet).

Tätt sammankopplat med det ovan nämnda kontinuitetsvärdet, för området som helhet, följer naturligtvis att byggnaden även utgör en karaktäristisk 1950-tals arkitektur, vilket är av arkitektoniskt intresse.

Följande delar bidrar fysiskt till byggnadens karaktäristiska 1950-tals arkitektur: De osymmetriska sadeltaken, den ljust putsade fasaden, fönstrens utformning och placering, garagedörrarnas originalutförande, järnsmidesräcken i samband med den franska balkongen i gaveln mot gatan och tomtens staket, den murade murstocken, entréns enkla trädörrar och den cementputsade sockeln i ljust blågrå ton.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Uroxen 5 och 6

Gatuadress: Andréevägen 7 B och C

Byggnadsår: 1958

Arkitekt/Byggföretag: Ingvar Karlsson, Bankeryd

Hustyp: Parhus

Ur lokalt perspektiv kan det även vara av intresse att Ingvar Karlsson från Bankeryd ligger bakom uppförandet.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de karaktäristiska arkitektoniska uttrycken som nämns ovan under kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utanverket

Karaktärsdrag

Bostadshuset är centralt placerat i området utmed Amiralsgatan. Huset har 1 ½ våning och ett fristående garage.

Byggnaden har ett brant sadeltak klätt med rött tegel och fasaden består av rött fasadtegel. Takgavlarna är klädda med brunmålad träpanel. Vindskivorna och balkongens tak är vitmålat. I den ena gaveln mot gatan i väster är balkongen placerad helt indragen och sadeltaket bildar därmed tak över balkongen. Dess räcke är ett genomsiktligt enkelt träräcke. Fönstren har karmar, bågar och spröjs av trä målade i brunt. Till stor del är de tvådelade, kopplade med lösa spröjs. In- till fönstren sitter även bruna fönsterluckor. Garaget har ett plant tak med vitmålad takomfattning. I övrigt har garaget brunmålad träpanel och dess garagedörr är utbytt till en brunfärgad plåtdörr. Även staketet är av brunmålat trä.

Kvalitéer / värden

Enbostadshuset innehar framför allt arkitekturhistoriskt värde tätt kopplat till den samhällshistoriska aspekten genom att den utgör ett mycket väl bibehållet och representativt exempel på ett typhus enligt 1970-talets karaktäristiska utförande. Dess utformning har delvis tillkommit genom att bostadsbristen under 1970-talet även sökte lösas genom ett mer rationellt småhusbyggande, vilket medförde att en ny byggnadsteknik med delvis prefabricerade byggnadselement började praktiseras.

Byggnaden är mycket väl bibehållen och utgör även en karaktäristisk tidig 1970-tals arkitektur, vilket är av arkitektoniskt intresse.

Viktiga delar i byggnaden som utgör dess huvudsakliga karaktär är; det branta sadeltaket, fasadens röda tegel, den indragna balkongen i ena takgaveln samt fasadens brunmålade delar, t ex fönster, fönsterluckor, takgavlars träpanel, balkongräcke, staket och garaget (se vidare ovan under rubriken, Karaktärsdrag).

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utanverket 2

Gatuadress: Amiralsgatan 1 B

Byggnadsår: 1977

Arkitekt/Byggföretag: Modulent – Ernström Modulent AB, Hässleholm

Hustyp: Enbostadshus

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utflykten

Karaktärsdrag

Byggnaden ligger relativt centralt placerat i området i korsningen Wetterholmsvägen – Bergiusvägen. Huset har en våning och källare. Tomten sluttar svagt mot norr. Huset är byggt i vinkel och bildar en uteplats i nordväst försedd med öppenspis.

Byggnaden har ett flackt sadeltak klätt med mörkt tegel. Fasaden är klädd med kalksandsten och i takgavlarna är det stående mörk träpanel. Fönstren har träbågar och de är huvudsakligen osymmetriskt tvådelade, men det finns även inslag av mindre stående perspektivfönster. Entrén har ett enkelt plåtklätt skärmtak, stenbelagd trappa i betong och ett enkelt järnsmidesräcke. Entrédörren är i enkelt mörkt träutförande med smalt stående fönsterparti intill.

Kvalitéer / värden

Enbostadshuset innehar framför allt arkitekturhistoriskt värde tätt kopplat till den samhällshistoriska aspekten genom att den utgör ett mycket väl bibehållet och representativt exempel på ett typhus enligt 1960-talets karaktäristiska utförande. Dess utformning har delvis tillkommit genom att bostadsbristen under 1960-talet även sökte lösas genom ett mer rationellt småhusbyggande, vilket gav att byggnadstekniken i form av delvis prefabricerade byggnadselement började praktiseras i allt större utsträckning.

Byggnaden är mycket väl bibehållen och utgör även en karaktäristisk 1960-tals arkitektur, vilket är av arkitektoniskt intresse.

Viktiga delar i byggnaden som utgör dess huvudsakliga karaktär är; det flacka sadeltaket, fasadens kalksandsten med träpanelsinslag i samband med fönsterpartier och takgavlarna, fönstrens och dörrarnas, material, utformning och placering samt entréns utformning enligt ovan (se närmare beskrivningar ovan under rubriken, Karaktärsdrag).

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utflykten 16

Gatuadress: Wetterholmsvägen 5

Byggnadsår: 1966

Arkitekt/Byggföretag: Lars Å Larsson

Hustyp: Enbostadshus

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utgården

Karaktärsdrag

Byggnaden ligger relativt centralt placerat i området i korsningen Wetterholmsvägen – Bivägen. Huset har en våning och källare. Tomten sluttar svagt mot norr.

Taket är ett flackt valmat sadeltak klätt med mörkt tegel. Stora delar av entréfasaden mot söder är indragen och bildar en täckt uteplats vars tak stöds av enkla järnpelare samt en mönstrad kraftig träpelare. Fasaden är klädd med kalksandsten och försedd med perspektivfönster i olika utförande; stående, kvadratiska och små kvadratiska horisontellt placerad grupp om tre fönster och det mycket karaktäristiska fönsterpartiet i samband med vardagsrummet. Detta parti har även inslag av träpanel i kontrast mot kalksandstenen. Dörrarna är i trä så även fönsterbågarna och -karmarna.

Kvalitéer / värden

Enbostadshuset innehar framför allt arkitekturhistoriskt värde tätt kopplat till den samhällshistoriska aspekten genom att den utgör ett mycket väl bibehållet och representativt exempel på ett typhus enligt slutet av 1960-talets och början av 1970-talets karaktäristiska utförande. Dess utformning har delvis tillkommit genom att bostadsbristen under 1960-talet även sökte lösas genom ett mer rationellt småhusbyggande, vilket gav att byggnadstekniken i form av delvis prefabricerade byggnadselement började praktiseras i allt större utsträckning.

Byggnaden är mycket väl bibehållen och utgör även en karaktäristisk 1960-tals arkitektur, vilket är av arkitektoniskt intresse.

Viktiga delar i byggnaden som utgör dess huvudsakliga karaktär är; det flacka valmade sadeltaket, fasadens kalksandsten med träpanelsinslag i samband med fönsterpartier, fönstrens och dörrarnas utformning och placering samt loggian i fasaden mot söder.

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utgården 16

Gatuadress: Wetterholmsvägen 1

Byggnadsår: 1967

Arkitekt/Byggföretag: Götene Träindustrier

Hustyp: Enbostadshus

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utkanten

Karaktärsdrag

Villan ligger vackert beläget i Vättersnäs nordvästligaste del, med enbart ett grönområde mellan huset och Vättern. Byggnaden har en våning och källare.

Byggnaden har ett plant papptäckt tak med en kraftig takomfattning med liggande träpanel som successivt påbygger husets omfattning utåt. Fasaden är klädd med kalksandsten och fönstren har stående eller kvadratisk perspektivutförande. I fasaden mot öster ligger fyra fönster placerade i en horisontell grupp och ut mot gatan i norr ett fler-delat fönsterband, med liggande träpanel i samband med fönsterpartiet. Sockeln är cementputsad. Entrédörren är i enkelt träutförande med tre smala stående fönsterinfattningar precis intill. Entrén har ett enkelt skärmtak med konsoler.

Kvalitéer / värden

Enbostadshuset innehar framför allt arkitekturhistoriskt värde tätt kopplat till den samhällshistoriska aspekten genom att den utgör ett mycket väl bibehållet och representativt exempel på ett typhus enligt slutet av 1960-talets och början av 1970-talets karaktäristiska utförande. Dess utformning har delvis tillkommit genom att bostadsbristen under 1960-talet även sökte lösas genom ett mer rationellt småhusbyggande, vilket gav att byggnadstekniken i form av delvis prefabricerade byggnadselement började praktiseras i allt större utsträckning.

Byggnaden är mycket väl bibehållen och utgör även en karaktäristisk 1960-tals arkitektur, vilket är av arkitektoniskt intresse.

Viktiga delar i byggnaden som utgör dess huvudsakliga karaktär är; det flacka valmade sadeltaket, fasadens kalksandsten med träpanelsinslag i samband med fönsterpartier, fönstrens och dörrarnas utformning och placering samt loggian i fasaden mot söder.

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utkanten 10

Gatuadress: Daggstigen 5

Byggnadsår: 1969

Arkitekt/Byggföretag: Myresjöhus

Hustyp: Enbostadshus

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utkanten

Karaktärsdrag

De två radhuslängorna i ett plan utan källare är placerade i områdets nordvästra del helt nära Vättern enbart med ett grönområde emellan. Varje bostad har ett friliggande förråd som länkas samman med huvudbyggnaden via ett plasttak och ett träplank. Mellan dessa bildas en uteplats. Små förträdgårdar är placerade mot gatan och avgränsas med låga häckar.

Taken är flacka sadeltak klädda med ljust målad plåt. Över entréerna är taket utskjutande. Förrådets tak är pulpettak och följer längornas taklutning. Fasaderna är klädda med stående och liggande spontad träpanel målade i en pastellig aprikosliknande ton samt ljust målad puts i de indragna entrépartierna med släta partier runt fönstren. Fönstren är i trä, ljust målade tvåluftsfönster med spröjs. Entrédörrarna är vitmålade trädörrar med vertikalt genomgående fönsterparti intill.

Längorna har delvis hämtat sin utformning från föregående decennier, genom de flacka taken, växelverkan i fasaderna mellan olika material, entrédörrarna och förgårdarna med ett litet förråd. Plåttaket, fönstren och fasadens färgsättning är karaktäristisk för 1980-talet.

Kvalitéer / värden

Radhuslängorna innehar framför allt ett arkitektoniskt värde genom att byggnaderna är mycket väl bibehållna och utgör en karaktäristisk 1980-tals arkitektur, som även hämtat inspiration från tidigare decennier (se vidare ovan under rubriken, Karaktärsdrag).

Det arkitektoniska uttrycket bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vätternäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vätternäs som helhet.

Viktiga delar i byggnaden som utgör dess huvudsakliga karaktär är; det plåtklädda flacka sadeltaket med utskjutande del över entrén, fasadmaterialet och dess pastelliga färgsättning som bildar kontrast till de ljusare partierna, fönstrens och dörrarnas utformning och placering samt för trädgårdarna med ett litet förråd och dessa avgränsningar med små häckar (se vidare ovan under rubriken, Karaktärsdrag).

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utkanten 22-31

Gatuadress: Kanstanjevägen 29 A-B, 31 A-B...37
A-B

Byggnadsår: 1988

Arkitekt/Byggföretag: Flensborns arkitektkontor, Curt
Andersson

Hustyp: Radhus

Ur lokalt perspektiv är det även av intresse att det lokalt väletablerade arkitektkontoret, Flensborns arkitektkontor genom Curt Andersson, har ritat radhusen. De utgör ett exempel på arkitektkontorets verksamhet och berättar om deras verksamhet i området.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utkastet

Karaktärsdrag

Byggnaden ligger placerad på ett i övrigt relativt stort grönområde mellan Andréevägen och Thulevägen.

Taklandskapet i det sammanhängande komplexet är varierat, men det som framträder starkast är sågtaket och de plana taken. Inne mot gården ligger det byggnadsdelar med flacka sadeltak. Fasaderna domineras av rött tegel, ljust putsade partier eller andra skivor i blått eller vitt. I fasaden mot norr framträder ett återkommande listverk som går genom fasaden vertikalt, troligtvis är det den bärande konstruktionen som elegant framträder i fasaden. I övrigt består den norra fasaden till stor del av ett rutindelad horisontellt fönsterband som går genom hela fasaden. Dess profiler är bytta till aluminiumprofiler, tidigare troligtvis träbågar. Den östra byggnadsdelens långsidor har ett vertikalt vitt listverk och två horisontella fönsterband och mellan dessa täcks fasaden av skivor med blå färg. Dess gavel mot söder har ett fönster som är indelat i smalt stående delar och ett vinkelställt fasadelement som går vertikalt genom fasaden och sticker upp med en spetsig del över taket och klätt i plåt. Sågtaket, de plana taken, det röda fasadteglet, fönsterbanden och listverken samt de blåa skivorna är mycket karaktäristiskt för 1960-talet.

Kvalitéer / värden

Detta industrikomplex utgör en relativt väl bibehållen 1960-tals del av industri- verksamhetsinslagen i Vättersnäs, vilket bidrar till förståelsen av hela områdets kontinuitetsvärde som beskrivs tidigare under avsnittet kvalitéer / värden i kapitlet Vättersnäs som helhet.

Alltså det bidrar på ett pedagogiskt sätt genom att dess karaktäristiska 1960-tals arkitektur delvis är bibehållen och komplexet bidrar därmed till berättelsen om områdets utveckling under 1960-talet.

Det som är karaktäristiskt för 1960-talet är framför allt; sågtaket som släpper in dagsljus, de plana taken, det röda fasadteglet i kontrast mot de ljust putsade fasadpartierna, fasaden mot öster med dess fönsterbanden och de ljusa listverken och de blåa skivorna där emellan är mycket karaktäristiskt 1960-talsarkitektur.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utkastet 3

Gatuadress: Thulevägen 2

Byggnadsår: 1963

Arkitekt/Byggföretag:

Hustyp: Industri - /verksamhetsbebyggelse

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling av området bör de karaktäristiska arkitektoniska uttryck enligt 1960-tals karaktär som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utkiken

Karaktärsdrag

Byggnaden ligger i Vättersnäs sydvästra del i korsningen Falkgatan – Andréevägen.

Byggnaden är byggd i 2 ½ våning med källare där bl a garage är placerade. Den har ett osymmetriskt sadeltak, med fyra små takkupor, och är täckt med rött tegel. Fasaden är till stor del spritputsad och målad i brun-grå kulör, men fasaden innehåller även ljusa slätputsade partier i knutar, takavslut, som inramning av entrén och norra vinkelns fasader. Resten av fasader mot norr har ett rutnärsmönster som utgörs av ljusa slätputsade partier. Tidigare har butiksdelen fasad varit klädd med smal, liggande och spontad träpanel. Nu är även den putsad. Fönstren är odelade och i huvudsak näst intill kvadratiske, i burspråken är fönstren lätt rektangulärt stående och så finns även små kvadratiske fönster i fasaden bl a i samband med bottenvåningens eleganta butiksdelen. Fönstren är bytta med dess huvudsakliga utformning, placering och indelning är likt originalet. Materialet var ursprungligen trä (tveksamt om det är träfönster nu, troligtvis aluminium). Vinkelställda burspråk är klädda med smal, stående och spontad träpanel. Balkongräckena är utbytta till korrugerad plåt. Tidigare var de enkla järnsmidesräcken med målade plattor. Entrépartiet går genom de båda våningarna i höjd och ramar in av ett ljus putsat parti och över entrédörren är det ett stort glasparti indelat i nio rutor. Entrédörrarna har bytts ut till dörrar i aluminiumprofiler. Även garagedörrar har bytts till plast- eller plåtdörrar från tidigare trädörrar i stående smal träpanel. Butiksdelen utgör en lätt utskjutande del i byggnadens sydvästra gavel. Denna del har ett elegant rundat skärmtak, som löper i en något trubbig vinkel ner i marken och den har även stora skyltfönster som går över hörnet. Fönstren består av trä- och blanka stålåsar. Den lilla kontorsdelen har ett fönsterband av tre horisontellt placerade kvadratiske fönster.

Kvalitéer / värden

Byggnaden innehar framför allt ett arkitektoniskt värde genom att den utgör en kvalitativ 1950-tals arkitektur (se vidare under föregående rubrik, Karaktärsdrag). Byggnaden har värderats som grön på grund av att den till viss del är förändrad genom bytta fönster, balkongräcken samt entré-

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utkiken 7

Gatuadress: Andréevägen 68

Byggnadsår: 1956

Arkitekt/Byggföretag: Henningssons arkitektkontor, Huskvarna, K. E. Lindell

Hustyp: Flerbostadshus

dörrar och garagedörrar.

Följande delar bidrar fysiskt till byggnadens karaktäristiska 1950-tals arkitektur: det osymmetriska sadeltaket och de små takkuporna som knyter an till entrépartiets utformning. Vidare är fasaden med dess spritputs i mörkare jordig färg-ton och ljusa slätputsade partier, som i denna byggnaden utgör en mycket viktig del av det arkitektoniska uttrycket i form av rutmönstret, inramningen av hela fasaden och entrén. De vinkelställda och träpanelklädda burspråken bidrar även de starkt. Butiks/kontorsdelen bidrar starkt trots fasad-ändringen från liggande träpanel till puts, med sitt skärmtak som löper i en elegant böjd stäckning ända ner i marken, stora skyltfönster i trä och stålbågar, det lilla fönsterbandet och dess trädörr med glasinfattning.

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Ur ett lokalt perspektiv är det även av intresse att byggnaden är ritad av det lokalt etablerat arkitektkontoret, Henningssons arkitektkontor, Huskvarna, genom arkitekt K E Lindell. På grund av att byggnaden är relativt väl bibehållen berättar den om arkitektkontorets verksamhet i området.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de karaktäristiska arkitektoniska uttrycken som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utloppet

Karaktärsdrag

Avloppsreningsverket är beläget precis intill Vättern och Huskvarna ån. Området består av cisterner, basånger samt en envånings- och en tvåvåningsbyggnad.

Några av cisternerna har ett flackt koppartak och fasader i rött tegel. Högst i fasaden ligger ett lågt liggande fönsterband som löper runt cisternerna. En vinkelställd övergång i ljusmålad träpanel i kontrast till teglet har även den ett lågt liggande fönsterband i dess översta del. Fönsterbågarna är i trä och vitmålade.

De båda längorna har sadeltak och dess fasader är även de klädda med rött tegel. Fönstren är huvudsakligen tvådelade. Dess placering är även här i ett högt placerat fönsterband som troligtvis senare delvis har satts igen med blåa skivor. Lågt i fasaden ses även små liggande fönster. Även den runda klotet i metall som fungerar som konstverk bidrar till helheten av 1960-talskaraktär.

Kvalitéer / värden

Detta reningsverk utgör en relativt väl bibehållen 1960-tals del av industri- verksamhetsinslagen i Vätterns näs, vilket bidrar till förståelsen av hela områdets kontinuitetsvärde som beskrivs tidigare under avsnittet kvalitéer / värden i kapitlet Vätterns näs som helhet.

Alltså det bidrar på ett pedagogiskt sätt genom att dess karaktäristiska 1960-tals arkitektur delvis är bibehållen och denna miljö bidrar därmed till berättelsen om områdets utveckling under 1960-talet.

Att området domineras av 1960-tals arkitektur är det som fysiskt bidrar till detta pedagogiska kontinuitetsvärde. Det som är karaktäristiskt för 1960-talet är framför allt det röda fasadteglet, fönstrens material, utformning, placering och färgsättning samt cisternernas koppartak, de röda tegelfasaderna, fönsterbanden i fasadernas övre del, lågt liggande små fönster samt fönstrens vitmålade och tvådelade träbågar. Det runda klotet i metall utgör även en del i hela 1960-tals intrycket.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utloppet 1

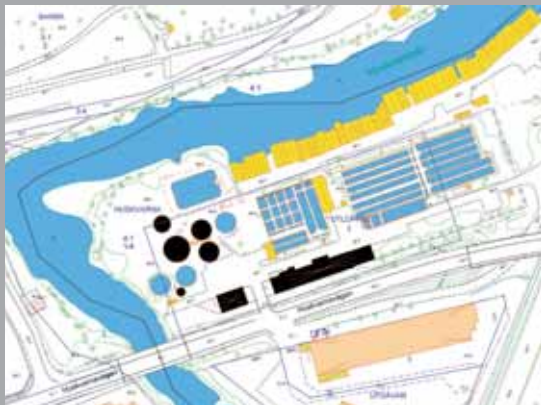
Gatuadress: Huskvarnavägen 111

Byggnadsår:

Arkitekt/Byggföretag:

Hustyp: Industri - /verksamhetsbebyggelse,
Huskvarna avloppsreningsverk

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling av området bör de karaktäristiska arkitektoniska uttryck enligt 1960-tals karaktär som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utmeland

Karaktärsdrag

Villan är placerad intill korsningen, Burgatan – Ceresgatan. Huset är byggt i vinkel och har en våning. Tomten är relativt stor och domineras av cypresser och barrväxter typiskt för 1960- och 70-talet.

Taket är ett flackt valmat sadeltak med en kraftig takomfattning i kopparplåt. Taket är lätt utskjutande över uteplatsen som innesluts av byggnadens vinkelställda utformning. Fasadmaterialet är rött tegel och fönstren är av varierande typ; osymmetriskt tvådelade med vitmålade bågar och mot den stenlagda uteplatsen är fönstren stora, odelade och stående med bågar och karmar i fernissat trä. Entrédörren är i träutförande med ett smalt stående fönster bredvid.

Kvalitéer / värden

Byggnaden innehar framför allt ett arkitektoniskt värde genom att den är mycket väl bibehållen och utgör en karaktäristisk och kvalitativ 1960-tals arkitektur.

Viktiga delar i byggnaderna som utgör dess karaktär är; det flacka valmade sadeltaket med kraftig takomfattning i kopparplåt, takets utskjutande del över uteplatsen, den röda tegelfasaden, fönstrens och dörrarnas utformning och placering med dess vitmålade, oljade eller lackade träytor. Även trädgårdens cypresser och barrväxter bidrar till helheten.

Ur lokalt perspektiv är det även av intresse att det är den lokalt verksamma arkitekten, Alf Pernstedt (Huskvarna), som har ritat byggnaden.

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utmeland 11

Gatuadress: Burgatan 3

Byggnadsår: 1969

Arkitekt/Byggföretag: Alf Pernstedt, Huskvarna

Hustyp: Fristående enbostadshus

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling får inte de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden förvanskas.

Kv. Utmeland

Karaktärsdrag

Villan ligger belägen i områdets norra del utmed Ceresgatan. Tomten är relativt stor. Huset har två våningar och ett fristående dubbelgarage.

Garaget och huvudbyggnaden har sadeltak klädda med rött tegel och fasaderna är huvudsakligen putsade i en pastellaktig röd-rosa ton. Huvudbyggnadens fasad har även träpanelsinslag som är målade i lila. Även dörrarna har lila färg. Husets fönster har varierande utformning, men huvudsakligen är det ljusst målade metallfönsterbågar. Byggnadens nordvästra hörn har ett stort vertikalt genomgående fönsterparti och det sydvästra hörnets övre del har ett fönsterparti över hörnet. Det finns även inslag av mindre, runda och kvadratiske fönster. Samtliga dörrar har runda fönsterinfattningar. Entrén har ett skärmtak som anpassats till sadeltakets lutning.

Kvalitéer / värden

Byggnaden innehar framför allt ett arkitektoniskt värde genom att den är väl bibehållen och utgör en kvalitativ 1990-tals arkitektur (se vidare under föregående rubrik, Karaktärsdrag).

Viktiga delar i byggnaderna som utgör dess karaktär är; det tegelklädda sadeltaket, fasadmaterialet, puts och träpanelsinslag, i pastellig färgsättning lila och ljusst röd-rosa ton samt fönstrens och dörrarnas material, utformning, färgsättning och placering. De runda fönstren och metallfönsterbågarna bidrar starkt till 1990-tals karaktären (se vidare under föregående rubrik, Karaktärsdrag).

Byggnadens arkitektoniska uttryck bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Ur lokalt perspektiv är det även av intresse att det lokalt verkamma arkitektkontoret, Arkitekten i Huskvarna genom Alf Pernstedt, har ritat byggnaden. Byggnaden utgör ett representativt och kvalitativt exempel från deras verksamhet i Jönköpingsområdet och berättar tydligt om deras verksamhet under 1990-talets inledning.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utmeland 15

Gatuadress: Ceresgatan 6

Byggnadsår: 1993

Arkitekt/Byggföretag: Arkitekten i Huskvarna, genom A. Pernstedt

Hustyp: Enbostadshus

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utposten

Karaktärsdrag

Villan ligger placerad i Vätternäs norra del mycket nära Vättern. Huset har en våning och är byggt i vinkel. Garaget är sammanbyggt med bostadsdelen.

Byggnadens tak är ett rött tegelklätt sadeltak, med ett taksprång vinklat uppåt i ett spetsigt utförande, i byggnadens nordöstra hörn. Fasaden i denna del av byggnaden betår till stor del av ett glasparti som täcker större delen av fasaden. Fönsterpartiets utformning följer takets vinklar. Över entrén är taket utskjutande. Fasaden är ljust putsad i en gul pastellton. Fönsterbågarna är vitmålade och i metall. Dess utformning är varierande, framsidan har ett kvadratisk tvärställt mindre fönster och det ovan nämnda fönsterpartiet. Entrédörren har intilliggande smalt stående fönsterpartier på var sin sida av denna.

Kvalitéer / värden

Byggnaden innehar framför allt ett arkitektoniskt värde genom att den är väl bibehållen och utgör en kvalitativ 1990-tals arkitektur (se vidare under föregående rubrik, Karaktärsdrag).

Viktiga delar i byggnaderna som utgör dess karaktär är; det tegelklädda sadeltaket med det spetsigt vinkelställda taksprånget, den ljust putsade fasaden i gul pastellton samt fönstrens och dörrarnas material, utformning, färgsättning och placering. Det kvadratisk tvärställda fönstret och det stora fönsterpartiet i den nordöstra gaveln med dess vita metallfönsterbågarna bidrar starkt till 1990-tals karaktären (se vidare under föregående rubrik, Karaktärsdrag).

Byggnadens arkitektoniska uttryck bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vätternäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vätternäs som helhet.

Ur lokalt perspektiv är det även av intresse att det lokalt väl-etablerade arkitektkontoret, Flensborns arkitektkontor genom Marianne Pettersson, har ritat byggnaden. Byggnaden utgör ett representativt och kvalitativt exempel från deras verksamhet i Jönköpingsområdet.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utposten 2

Gatuadress: Ceresgatan 9B

Byggnadsår: 1994

Arkitekt/Byggföretag: Flensborns arkitektkontor,
genom Marianne Pettersson

Hustyp: Enbostadshus

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utposten

Karaktärsdrag

Dessa båda byggnader är uppförda vid ett och samma tillfälle som en helhet utmed Särilavägen i områdets norra del precis intill Vätterns södra strand. Husen har varierande en eller två våningar. Tomterna är relativt stora.

Taken är i huvudsak plana med enkelt plåtklätt takavslut. Den södra byggnadens norra del har tvåvåningar och övergången där emellan utgörs helt enkelt av en vinkel som troligtvis följer trappans sträckning. Den norra byggnaden har en välvd del i tvåvåningar som är helt glasad och bottenvåningen är försedd med kolonner. Resterande del av denna fasad mot norr har även den stora fönsterpartier mot Vättern. Fasaderna i övrigt är ljust putsade och fönstersättningen är mycket varierad, exempelvis; små runda fönster, smalt stående, rektangulärt stående med spetsig överdel etc. Tomterna avgränsas av en ljust putsad mur som är väl anpassad till byggnadernas fasader.

Dess formspråk anknyter starkt till funktionalismen genom de kubiska byggnadskropparna, de plana taken och de sparsmakat avskalade och ljust putsade fasaderna. Men fönstersättningen tillhör inte funktionalismens horisontella strävan, utan är istället mycket varierande med stora fönsterpartier kombinerat med små runda och stående spetsiga fönster, med kvarvarande inspiration från 1990-talet.

Kvalitéer / värden

Byggnaderna innehar framför allt ett rent arkitektoniskt värde genom att de utgör en karaktäristisk och kvalitativ 2000-tals arkitektur.

Viktiga delar i byggnaderna som utgör dess karaktär är; de plana taken med vinkelställda och välvda lätt lutande partier, takens enkla plåtbeklädda avslut, de ljust putsade fasaderna samt fönstrens och dörrarnas utformning och placering. Den låga ljust putsade muren bidrar även till det arkitektoniska uttrycket till viss del.

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vätterns, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vätterns som helhet.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utposten 7 och 9

Gatuadress: Särilavägen 16 och 18

Byggnadsår: 2001

Arkitekt/Byggföretag: Christer Bodén / Ingemar Jarl

Hustyp: Enbostadshus – kontor

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utposten

Karaktärsdrag

Villan är placerad utmed Särilavägen i områdets nordvästra del. Byggnaden består av volymer i en och två våningar. Huset är byggt kring en gård som avgränsas av fasader i norr, öster och söder. Tomten avgränsas ut mot gatan, med en låg mur som är ljust putsad och övre delen är klädd i plåt. Denna låga mur bidrar till den arkitektoniska helheten.

Den norra delen av byggnaden har ett plåtklätt pulpettak och byggnadens södra del har ett sluttande tak som med samma takfall följer hela byggnadens södra del. Fasaden är ljust putsad med träinslag i samband med fönsterband och större fönsterpartier. Stora delar av fasaden består av fönsterpartier. Fönstren har mycket varierat utförande, exempelvis lågt liggande fönsterband, lågt liggande över hörn, små kvadratiska, runda, smalt stående, och stora fönsterpartier som går vertikalt genom hela fasaden mm. Fönstrens bågar är målade i en grå ton och materialet är troligtvis aluminium. Byggnadens sydvästra del är nästintill helt glasad och ger intrycket av ett växthus, genom att delar av taket släpper igenom ljus. En fransk balkong finns i den norra fasaden. Entrén ligger mellan garaget och bostadshuset och är överbyggt av ett enkelt, svagt lutande tak.

Karaktäristiskt för det tidiga 2000-talet, som uttrycks här, är pulpettak som klätts med plåt, den ljust putsade fasaden i kombination med träinslag, de grålackerade fönstren i aluminium samt fönstrens varierande och oregelbundna utformning och placering.

Kvalitéer / värden

Villan innehar framför allt ett arkitektoniskt värde genom att den utgör en karaktäristisk och kvalitativ 2000-tals arkitektur.

Viktiga delar i byggnaden som utgör dess karaktär är; pulpettak som klätts med plåt, den ljust putsade fasaden i kombination med träinslag, de gråmålade fönstren i aluminium samt fönstrens varierande och oregelbundna utformning och placering (se vidare under föregående rubrik, Karaktärsdrag).

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utposten 12

Gatuadress: Särilavägen 8

Byggnadsår: 2003

Arkitekt/Byggföretag: Curt Andersson

Hustyp: Enbostadshus

Byggnadens arkitektoniska uttryck bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet, som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Ur lokalt perspektiv är det även av intresse att den lokalt verksamma och väletablerade arkitekten Curt Andersson har ritat byggnaden. Byggnaden utgör ett representativt och kvalitativt exempel från hans verksamhet i Jönköpingsområdet.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de för 2000-talet karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utposten

Karaktärsdrag

Huset ligger i områdets nordvästra del utmed Särilavägen mycket nära Vätterns södra strand. Villan har två våningar och en lägre del mot öster, som utgör en egen lägenhet. Ett fristående garage finns även på tomten, sammanbyggt med grannens garage.

Taket är välvt och klätt i plåt. Den lägre delen och garaget har pulpettak klätt med plåt. Fasaderna är ljust putsade. Fönstren är av varierande utformning men samtliga fönsterbågar är målade gult, så även huvudbyggnadens ytterdörrar. Fönstrens utformning är exempelvis stora välvda, små kvadratiska, rektangulärt stående etc. Ytterdörrarna har även små ellipsformade fönsterinfattningar. De tre entréerna har var sina små plåtklädda skärmtak. Villan har även ett inglasat uterum i fasaden mot söder. Tomten avgränsas med en låg mur som är ljust putsad och övre delen är klädd med plåt, helt överensstämmande med byggnaden.

Villan präglas av funktionalistiska drag genom byggnadskropparnas kubiska utförande och sparsmakat avskalade fasader som är ljust putsade. 2000-talet uttrycks även via det välvda taket och pulpettaken. Även fönstersättningen är varierande och till viss del nydanande framför allt genom det välvda partiet som samspelar med det välvda taket. Den horisontella strävan som rådde i 1930-talets funktionalism, exempelvis genom horisontella fönsterband och lågt liggande fönster återfinns inte, utan 2000-talet har satt sin prägel på fönstersättningen.

Kvalitéer / värden

Villan innehar framför allt ett arkitektoniskt värde genom att den utgör en karaktäristisk och kvalitativ 2000-tals arkitektur.

Viktiga delar i byggnaden som utgör dess karaktär är; det välvda plåtklädda taket och pulpettaken, de ljust putsade fasaderna samt dörrarnas och fönstrens utformning, gula färgsättning och dess placering. Den låga muren i ljus puts och plåttäckning bidrar även till den arkitektoniska helheten (se vidare under föregående rubrik, Karaktärsdrag).

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utposten 16

Gatuadress: Särilavägen 10

Byggnadsår: 2002

Arkitekt/Byggföretag: Ingemar Thorsén / Ingemar Jarl

Hustyp: Tvåbostadshus

Byggnadens arkitektoniska uttryck bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet, som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Intressant är även att Ingemar Thorsén, tidigare stadsarkitekt och stadsbyggnadsdirektör i Jönköpings Kommun, har ritat byggnaden.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utsädet

Karaktärsdrag

Denna radhuslänga ligger placerade i Vättersnäs sydvästra del. Längan är belägen i en svag sluttning mot norr och varje bostad är därför svagt förskjuten i höjdlid. Även taket följer terrängen i en svag lutning mot norr.

Byggnaden har ett plant tak med kraftigt markerad och plå-tinklädd takomfattning. Fasaden är ljust putsad och långsidornas möte med taket består av svagt gulmålade plattor. Entréerna har ett skärmtak som tillfördes två pelare vardera 2004 då även resterande delar av byggnaden underhölls. Fönstren är odelade och rektangulärt liggande med smal vädringsdel. Entrédörrarna har enkelt träutförande med ett stående och tvådelat fönster precis intill. Dörrarna kan vara bytta vid något tillfälle men bryter inte särskilt mot den huvudsakliga karaktären. På baksidan är uteplatser placerade och byggnaderna har stora fönster i stort utmed hela den västra fasaden. Fönstren gick ända ner till marken innan renoveringen 2004, då den nedre delen sattes igen.

Kvalitéer / värden

Radhuslängan utgör ett relativt väl bibehållet 1950-tals inslag i området Vättersnäs, vilket bidrar till förståelsen av hela områdets framväxt (se resonemanget kring kontinuitetsvärdet som förs tidigare under avsnittet kvalitéer / värden i kapitlet Vättersnäs som helhet).

Tätt sammankopplat med det ovan nämnda kontinuitetsvärdet, för området som helhet, följer naturligtvis att byggnaden även utgör en karaktäristisk 1950-tals arkitektur, vilket är av arkitektoniskt intresse.

Följande delar bidrar fysiskt till byggnadens karaktäristiska 1950-tals arkitektur: det plana taket med kraftigt markerad takomfattning, de ljust putsade fasaderna med inslag av ljust målade plattor (möjligtvis masonit), de svagt liggande fönstren med smal vädrings, vita träfönsterbågar, de stora fönstren mot uteplatsen på baksidan bidrar samt entréparterna med dess skärmtak, enkla dörrar i träutförande och intilliggande fönsterparti bidrar med byggnadens karaktäristiska 1950-tals arkitektur.

Intressant att nämna här är även att L J Sörensen har ritat

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utsädet 7

Gatuadress: Huskvarnavägen 96 A-H

Byggnadsår: 1958

Arkitekt/Byggföretag: Lauge Juul Sörensen

Hustyp: Radhus

längan. Han har ritat flera byggnader i områdets sydvästra del och denna radhuslänga berättar om hans verksamhet i området.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör de karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas.

Kv. Utvandrarén

Karaktärsdrag

Detta är en länga av fristående typhus uppförda av Bromöllahus och de har en våning. Längan ligger i områdets nordvästra del utmed Arlavägen. Garagen är förskjutet sammanbyggda med huvudbyggnaderna.

Huvudbyggnaderna och garagen har osymmetriska sadeltak med en utskjutande del över garagedörrarna och entrédörrarna. Gavlarnas fasader, både på garagen och huvudbyggnaderna, är klädda med rött tegel och översta delarna är av mörkt målad träpanel. Övriga fasadpartier är ljust putsade. Fönstren är till stor del i odelat utförande och liggande eller stående. Dörrarna är i enkelt träutförande.

Kvalitéer / värden

Längans värde består framför allt i dess samhällshistoriska aspekter. Det rådde bostadsbrist i hela Sverige under denna tid, så även i Jönköpingsområdet. Denna länga visar hur man även sökte lösa detta problem genom ett småskaligt, men rationellt byggande genom till stor del prefabricerade byggnadselement tillverkade i större serier.

Byggnaden bidrar även starkt till kontinuitetsvärdet som gäller hela Vättersnäs, se avsnittet Kvalitéer / värden under Vättersnäs som helhet.

Längan uttrycker även karaktäristisk tidig 1960-tals arkitektur, genom: Dess osymmetriska sadeltak och gavlarnas övre träpanel kombinerat med fasadtegel, långsidornas ljust putsade fasader i kontrast till gavlarnas mer slutna tegelfasader, de enkla trädörrarna samt de vitmålade träfönstren.

Riktlinjer

Vid underhåll, ändring och annan utveckling bör dess karaktäristiska arkitektoniska uttryck som nämns ovan under karaktärsdrag och kvalitéer / värden beaktas till bakgrund av ovan nämnda värden.

Faktaruta

Fastighetsbeteckning: Utvandrarén 1-6

Gatuadress: Arlavägen 1-11

Byggnadsår: 1961-62

Arkitekt/Byggföretag: Bromöllahus

Hustyp: Fristående enbostadshus i grupphuslänga

